

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

ISO 9001:2015

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGÀNH: VĂN HÓA DU LỊCH

Sinh viên : Phạm Thị Phương

Giảng viên hướng dẫn: ThS. Phạm Thị Hoàng Điệp

HẢI PHÒNG – 2018

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

KHAI THÁC LỄ HỘI HOA TAM GIÁC MẠCH Ở HÀ GIANG
PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN DU LỊCH

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC HỆ CHÍNH QUY

NGÀNH: VĂN HÓA DU LỊCH

Sinh viên : Phạm Thị Phương

Giảng viên hướng dẫn: ThS. Phạm Thị Hoàng Điệp

HẢI PHÒNG – 2018

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP HẢI PHÒNG

NHIỆM VỤ ĐỀ TÀI TỐT NGHIỆP

Sinh viên: Phạm Thị Phương

Mã SV: 1412601023

Lớp: VH1802

Ngành: Văn hóa du lịch

Tên đề tài: Khai thác Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang phục vụ phát triển du lịch

NHIỆM VỤ ĐỀ TÀI

1. Nội dung và các yêu cầu cần giải quyết trong nhiệm vụ đề tài tốt nghiệp (về lý luận, thực tiễn, các số liệu cần tính toán và các bản vẽ).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Các số liệu cần thiết để thiết kế, tính toán.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Địa điểm thực tập tốt nghiệp.

.....

.....

.....

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN ĐỀ TÀI TỐT NGHIỆP

Người hướng dẫn thứ nhất:

Họ và tên:.....

Học hàm, học vị:.....

Cơ quan công tác:.....

Nội dung hướng dẫn:.....

Người hướng dẫn thứ hai:

Họ và tên:.....

Học hàm, học vị:.....

Cơ quan công tác:.....

Nội dung hướng dẫn:.....

Đề tài tốt nghiệp được giao ngày tháng năm

Yêu cầu phải hoàn thành xong trước ngày tháng năm

Đã nhận nhiệm vụ ĐTTN

Đã giao nhiệm vụ ĐTTN

Sinh viên

Người hướng dẫn

Hải Phòng, ngày tháng.....năm 2018

Hiệu trưởng

GS.TS.NGƯT *Trần Hữu Nghị*

PHÂN NHẬN XÉT CỦA CÁN BỘ HƯỚNG DẪN

1. Tinh thần thái độ của sinh viên trong quá trình làm đề tài tốt nghiệp:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Đánh giá chất lượng của khóa luận (so với nội dung yêu cầu đã đề ra trong nhiệm vụ Đ.T. T.N trên các mặt lý luận, thực tiễn, tính toán số liệu...):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Cho điểm của cán bộ hướng dẫn (ghi bằng cả số và chữ):

.....

.....

.....

Hải Phòng, ngày ... tháng ... năm

Cán bộ hướng dẫn

(Ký và ghi rõ họ tên)

NHẬN XÉT ĐÁNH GIÁ
CỦA NGƯỜI CHĂM PHẢN BIỆN ĐỀ TÀI TỐT NGHIỆP

Tên đề tài: Kha thác Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang phục vụ phát triển du lịch

Sinh viên: Phạm Thị Phương

Lớp: VH1802

1. Đánh giá chất lượng đề tài tốt nghiệp về các mặt thu thập và phân tích tài liệu, số liệu ban đầu; cơ sở lí luận chọn phương án tối ưu, cách tính toán chất lượng thuyết minh bản vẽ, giá trị lí luận và thực tiễn của đề tài.

2. Cho điểm của người chấm phản biện:

(Điểm ghi bằng số và chữ)

Ngày tháng năm 2018

Người chấm phản biện

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích, ý nghĩa nghiên cứu	2
3. Phạm vi, đối tượng nghiên cứu	2
4. Phương pháp nghiên cứu	2
5. Kết cấu của khóa luận	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ LOẠI HÌNH DU LỊCH LỄ HỘI VÀ LỄ HỘI HOA	4
1.1. Cơ sở lý luận về loại hình du lịch lễ hội	4
<i>1.1.1. Khái niệm Lễ hội</i>	4
<i>1.1.2. Khái niệm du lịch lễ hội và du lịch lễ hội hoa</i>	5
<i>1.1.3. Mối quan hệ giữa lễ hội và du lịch</i>	7
1.2. Giới thiệu một số lễ hội hoa tiêu biểu ở Việt Nam và trên thế giới	9
<i>1.2.1. Một số lễ hội hoa tiêu biểu trên thế giới</i>	9
<i>1.2.1.1. Lễ hội hoa Anh đào - Nhật Bản</i>	9
<i>1.2.1.2. Lễ hội hoa hồng - Bulgaria</i>	9
<i>1.2.1.3. Lễ hội hoa Tulip - Canada</i>	10
<i>1.2.1.4. Lễ hội hoa Floriade - Hà Lan</i>	10
<i>1.2.2. Một số lễ hội hoa tiêu biểu ở Việt Nam</i>	11
<i>1.2.2.1. Lễ hội hoa Đà Lạt</i>	11
<i>1.2.2.2. Lễ hội hoa ban ở Tây Bắc</i>	12
<i>1.2.2.3. Lễ hội hoa Anh đào - Mai vàng Yên Tử</i>	12
1.3. Nhận xét, so sánh các lễ hội hoa trên thế giới và ở Việt Nam	13
<i>1.3.1. Mục đích tổ chức</i>	13
<i>1.3.1.1. Các lễ hội hoa trên thế giới</i>	13
<i>1.3.1.2. Lễ hội hoa ở Việt Nam</i>	16
<i>1.3.2. Thời gian tổ chức</i>	17
<i>1.3.3. Không gian tổ chức:</i>	18
<i>1.3.4. Các hoạt động trong lễ hội</i>	19

1.4 Tiểu kết	22
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG KHAI THÁC LỄ HỘI HOA TAM GIÁC MẠCH Ở HÀ GIANG	23
2.1. Khái quát về tỉnh Hà Giang	23
2.1.1. Vị trí địa lý - Điều kiện tự nhiên	23
2.1.1.1. Vị trí địa lý.....	23
2.1.1.2. Điều kiện tự nhiên	23
2.1.2. Điều kiện lịch sử - Cư dân, xã hội	26
2.1.2.1. Điều kiện lịch sử.....	26
2.1.2.2. Điều kiện cư dân, xã hội.....	28
2.1.3. Tài nguyên du lịch tỉnh Hà Giang	29
2.1.3.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên	29
2.1.3.2. Tài nguyên du lịch nhân văn.....	30
2.1.3.3. Phong tục, tập quán, trang phục một số dân tộc tiêu biểu ở Hà Giang	34
2.2. Đôi nét về Lễ hội hoa Tam giác mạch	37
2.2.1. Lịch sử hình thành Lễ hội hoa	37
2.2.2. Địa điểm và thời gian tổ chức lễ hội	39
2.2.3. Quy trình tổ chức lễ hội.....	39
2.2.3.1. Chuẩn bị lễ hội	39
2.2.3.2. Các hoạt động diễn ra trong lễ hội.....	40
2.3. Đánh giá thực trạng khai thác Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang	45
2.3.1. Cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch	45
2.3.2. Hoạt động tổ chức, quản lý lễ hội	47
2.3.3. Nội dung của lễ hội	50
2.3.4. Hiệu quả kinh doanh du lịch lễ hội	51
2.4. Tiểu kết chương 2	52
CHƯƠNG 3: GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ KHAI THÁC LỄ HỘI HOA TAM GIÁC MẠCH PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN DU LỊCH HÀ GIANG	54
3.1. Định hướng phát triển du lịch Hà Giang	54

3.2. Giải pháp nâng cao giá trị của lễ hội.....	55
<i>3.2.1. Nghiên cứu xây dựng, hoàn thiện nội dung của lễ hội.....</i>	<i>55</i>
<i>3.1.2. Giải pháp nâng cao công tác tổ chức quản lý.....</i>	<i>56</i>
<i>3.1.2.1. Đối với chính quyền địa phương</i>	<i>56</i>
<i>3.1.2.2. Đối với Ban quản lý lễ hội.....</i>	<i>59</i>
3.2. Giải pháp phát triển du lịch lễ hội	61
<i>3.2.1. Quy hoạch không gian tổ chức lễ hội</i>	<i>61</i>
<i>3.2.2. Đào tạo nâng cao trình độ đội ngũ nhân viên phục vụ du lịch</i>	<i>62</i>
<i>3.2.3. Đa dạng hóa sản phẩm du lịch lễ hội</i>	<i>64</i>
<i>3.2.4. Kết nối lễ hội với các tuyến điểm du lịch trên địa bàn tỉnh Hà Giang...65</i>	<i>65</i>
3.3. Tiểu kết chương 3	71
KẾT LUẬN	72
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	73
PHỤ LỤC.....	75

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Hà Giang là nơi sinh sống của hơn 22 dân tộc thiểu số, thuộc vùng miền núi phía bắc nước ta, nổi tiếng với các lễ hội văn hóa đặc sắc cùng cảnh quan thiên nhiên hùng vĩ, nên từ lâu đã trở thành địa điểm du lịch hấp dẫn được ưa thích. Đến với Hà Giang có Cao nguyên đá Đồng Văn - được UNESCO công nhận là Công viên địa chất đầu tiên của Việt Nam và thứ hai khu vực Đông Nam Á (sau Malaysia), bên cạnh đó là những cảnh quan thiên nhiên đa dạng, hệ thống hang động phong phú, dày đặc, và những cánh rừng nguyên sinh mang nhiều giá trị về động thực vật nổi tiếng. Ngoài ra cũng phải kể đến các danh thắng quốc gia như Kiến trúc nghệ thuật Nhà Vương, Phố cổ Đồng Văn... Đặc biệt trong tổng thể cảnh quan độc đáo ấy, nơi đây còn là xứ sở của các loài hoa Tây Bắc và nổi bật lên trong số các loài hoa ấy chính là hoa Tam giác mạch. Những cánh đồng hoa tam giác mạch bạt ngàn trên khắp các núi đồi Hà Giang không chỉ làm say lòng bao du khách mà vẻ đẹp đơn sơ, giản dị của loài hoa này còn đặc trưng cho tâm hồn và tính cách của đất và con người nơi đây. Do đó, không biết từ bao giờ, loài hoa đại này đã trở thành biểu tượng rực rỡ của đất trời Hà Giang, của cảnh quan thiên nhiên núi đồi Tây Bắc. Có lẽ xuất phát từ ý nghĩa đó, những năm gần đây, tỉnh Hà Giang đã tiến hành tổ chức Lễ hội hoa Tam giác mạch để vừa nhằm tôn vinh vẻ đẹp của loài hoa này nói riêng vừa là cơ hội giới thiệu đến du khách tất cả những giá trị, bản sắc văn hóa độc đáo của con người Hà Giang nói chung. Sau 3 kỳ tổ chức, Lễ hội hoa Tam giác mạch của Hà Giang đã trở thành điểm nhấn, thu hút lượng lớn khách du lịch trong và ngoài nước, đem lại doanh thu lớn, góp phần tạo việc làm cho cư dân, thay đổi bộ mặt đời sống kinh tế - xã hội của địa phương. Tuy nhiên nhiều giá trị khác của du lịch Hà Giang vẫn chưa được quan tâm và khai thác tốt trong lễ hội, nhiều tiềm năng vẫn còn đang bị bỏ ngỏ nên người viết đã mạnh dạn lựa chọn đề tài "*Khai thác Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang phục vụ phát triển du lịch*" cho bài khóa luận

tốt nghiệp của mình với mong muốn đem lại một cái nhìn toàn diện về Lễ hội hoa tam giác mạch, góp phần giúp cho lễ hội ngày càng được quan tâm và đầu tư, khai thác hiệu quả hơn.

2. Mục đích, ý nghĩa nghiên cứu

Trước hết, đề tài tìm hiểu cơ sở lý luận về du lịch lễ hội và du lịch lễ hội hoa, cung cấp những ví dụ điển hình về các lễ hội hoa tiêu biểu ở Việt Nam và trên thế giới.

Mục đích chính của đề tài là đi sâu tìm hiểu về Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang. Trên cơ sở tìm hiểu công tác chuẩn bị, tổ chức, nội dung và cách thức triển khai lễ hội tiến tới đánh giá thực trạng khai thác qua các mặt tích cực và hạn chế. Từ đó đưa ra một số định hướng và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả khai thác du lịch lễ hội phục vụ cho sự phát triển du lịch tại Hà Giang một cách bền vững, góp phần vào việc giới thiệu và quảng bá hình ảnh Hà Giang. Đồng thời, thông qua đề tài này, người viết cũng hy vọng trên cơ sở đánh giá khai thác lễ hội sẽ đưa ra ý tưởng mới, tạo sự mới lạ hấp dẫn cho sản phẩm du lịch độc đáo này.

3. Phạm vi, đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang.

Phạm vi nghiên cứu: Từ năm 2015 đến năm 2017 trên địa bàn tỉnh Hà Giang.

4. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp thu thập và xử lý thông tin: Là một trong những phương pháp quan trọng được sử dụng trong đề tài nghiên cứu khoa học cũng như trong khóa luận. Trên cơ sở thu thập thông tin tư liệu từ nhiều nguồn khác nhau như: sách, báo, đài, tivi, tạp chí, mạng internet..., từ đó người viết có cái nhìn chọn lọc, xử lý thông tin đưa ra những nhận xét đánh giá ban đầu với những kết luận về vấn đề nghiên cứu cụ thể là Lễ hội hoa Tam giác mạch của tỉnh Hà Giang.

Phương pháp thống kê, phân tích, tổng hợp: phân tích và tổng hợp các thông tin số liệu liên quan đến đề tài, từ đó định hướng, giải pháp phát triển du lịch mang hiệu quả cao, mang tính khoa học và thực tiễn trong phạm vi nghiên cứu mà đề tài thực hiện.

5. Kết cấu của khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung chính của đề tài được kết cấu làm ba chương

Chương 1: Tổng quan về loại hình du lịch lễ hội và lễ hội hoa

Chương 2: Thực trạng khai thác Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả khai thác Lễ hội hoa Tam giác mạch phục vụ phát triển du lịch Hà Giang

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ LOẠI HÌNH

DU LỊCH LỄ HỘI VÀ LỄ HỘI HOA

1.1. Cơ sở lý luận về loại hình du lịch lễ hội

1.1.1. Khái niệm Lễ hội

Không ai biết lễ hội ra đời từ bao giờ nhưng do sự khác biệt về văn hóa vùng miền đã có rất nhiều định nghĩa khác nhau về hình thái sinh hoạt văn hóa này. Sau đây là một số khái niệm điển hình về “Lễ hội”:

Khái niệm Lễ hội mới chỉ xuất hiện cách đây không lâu. Theo gốc từ Hán Việt, “Lễ hội” được kết hợp từ hai yếu tố, trong đó “lễ” là những quy tắc ứng xử, cách thức cúng tế, nghi thức tôn giáo; “hội” là cuộc vui, đám vui đông người. [1]

Trong cuốn “Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch”, tác giả Dương Văn Sáu đã đưa ra khái niệm về lễ hội: “Lễ hội là hình thức sinh hoạt văn hóa cộng đồng diễn ra trên một địa bàn dân cư trong thời gian và không gian xác định; nhằm nhắc lại một sự kiện, nhân vật lịch sử hay huyền thoại; đồng thời là dịp để biểu hiện cách ứng xử văn hóa của con người với thiên nhiên - thần thánh và con người trong xã hội”. [2, 35]

Hay trong cuốn “Địa lý du lịch”, tác giả Nguyễn Minh Tuệ cho rằng: “Lễ hội là một loại sinh hoạt văn hóa tổng hợp hết sức đa dạng và phong phú, là một kiểu sinh hoạt tập thể của nhân dân sau thời gian lao động mệt nhọc hoặc là một dịp để con người hướng về một sự kiện lịch sử trọng đại: ngưỡng mộ tổ tiên, ôn lại truyền thống hoặc là để giải quyết những nỗi âu lo, những khao khát, ước mơ mà cuộc sống thực tại chưa giải quyết được”. [3, 67]

Tác giả Hoàng Phê cũng đã đưa ra khái niệm về lễ hội như sau: “Lễ hội là cuộc vui chung có tổ chức, có các hoạt động lễ nghi mang tính văn hóa truyền thống”. [1]

Nhà nghiên cứu văn hóa Ngô Đức Thịnh cũng đã định nghĩa: “Lễ hội là một hiện tượng văn hóa dân gian tổng thể, được hình thành trên cơ sở một nghi

lễ, tín ngưỡng nào đó, được tiến hành theo định kỳ, mang tính cộng đồng, thường là cộng đồng làng”. [1]

Đó là những định nghĩa khác nhau của các tác giả trong nước. Còn trong tiếng La tinh, “lễ hội” xuất xứ từ từ “Festum”, nghĩa là sự vui chơi, sự vui mừng của công chúng. [1]

Theo tiếng Anh, lễ hội là Festival, chỉ một loại diễn xướng, thu hoạch một mùa vụ đặc biệt, hay một khoảng thời gian của một hoạt động có tính thiêng liêng và/hoặc thể tục. [1]

Tác giả Alassandro Falassi đã nhận định rằng: “Lễ hội là hoạt động kỷ niệm định kỳ biểu thị thế giới quan của một nền văn hóa hay nhóm xã hội thông qua hành lễ, diễn xướng nghi lễ và trò chơi truyền thống”. [1]

Như vậy từ tất cả các quan điểm trên ta thấy: “Lễ hội” là một hình thức sinh hoạt tổng hợp bao gồm các mặt tinh thần và vật chất, là một hình thức sinh hoạt tập thể của nhân dân sau những ngày lao động vất vả, hoặc là một dịp để mọi người có thể tề tựu, tập trung lại để cùng nhau sống cuộc sống văn hóa cộng đồng, hoặc liên quan đến những sinh hoạt tín ngưỡng của nhân dân, hoặc chỉ đơn thuần là những hoạt động có tính chất giải trí. Tuy nhiên ngoài ý nghĩa chứa những yếu tố văn hóa truyền thống ra thì phạm vi nội dung của nó không khuôn cứng mà hết sức linh hoạt, luôn luôn được bổ sung bởi những yếu tố văn hóa mới.

1.1.2. Khái niệm du lịch lễ hội và du lịch lễ hội hoa

Du lịch trong những năm gần đây có những bước phát triển mạnh mẽ, là một trong những ngành kinh tế mũi nhọn của nền kinh tế quốc dân. Đất nước ta được đánh giá là nước có tiềm năng về du lịch, trong đó lễ hội được xem như một bộ phận cấu thành tiềm năng ấy. Cùng với sự đổi thay nhiều mặt của đất nước trong xu hướng toàn cầu hóa, du lịch lễ hội phát triển một cách nhanh chóng và đạt được nhiều thành công bởi sự đầu tư có tổ chức, bài bản.

Du lịch lễ hội là một trong những dạng tiêu biểu và đang phát triển mạnh của lễ hội hiện đại. Du lịch lễ hội còn được gọi là liên hoan du lịch - là thời điểm diễn ra các hoạt động du lịch tập trung trên một địa bàn cụ thể. Với ngành Du lịch, lễ hội là một sản phẩm văn hoá đặc biệt. Ngành Du lịch càng phát triển, càng gắn kết với lễ hội truyền thống. Tự thân ngành Du lịch trong bước đường phát triển của mình tự tìm đến với loại sản phẩm văn hóa đặc biệt này. Du lịch lễ hội là lễ hội văn hóa do các tổ chức, các đơn vị trong ngành du lịch phối hợp cùng với các cơ quan chức năng hoặc cơ quan trong ngành văn hóa thông tin đứng ra tổ chức. Đây là hình thức hoạt động văn hóa xã hội tổng hợp thông qua việc tổ chức khai thác các giá trị nhiều mặt đặc biệt là giá trị kinh tế từ các hoạt động của lễ hội qua con đường du lịch, mang nội dung văn hóa sâu sắc. Tuy là hình thức sinh hoạt văn hoá mới mang đậm yếu tố kinh tế, văn hoá xã hội nhưng du lịch lễ hội luôn tiếp thu, kế thừa nhằm phát triển, hoàn thiện và nâng cao những giá trị, thành tựu của nền văn hóa dân tộc, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của đông đảo các tầng lớp nhân dân trong xã hội.

Tác giả Dương Văn Sáu viết trong cuốn “Lễ hội Việt Nam”: “Du lịch lễ hội là việc tổ chức các tour du lịch tới các địa phương trên khắp miền đất nước trong một khoảng thời gian nhất định trong năm mà thời gian đó trùng với thời gian mở hội của địa phương. Hoạt động này giúp cho du khách tìm hiểu và thẩm nhận những giá trị thông qua hoạt động lễ hội của địa phương gọi là du lịch lễ hội”. [2, 274]

Nhìn dưới góc độ kinh doanh, du lịch lễ hội hay Festival là nơi tạo cơ hội cho mọi người, mọi tầng lớp khác nhau trao đổi, mua bán các sản phẩm hàng hoá, tham quan du lịch trong khu vực tổ chức du lịch lễ hội, làm việc và tìm việc, tạo công ăn việc làm, quảng bá hình ảnh của cá nhân, tổ chức, cơ quan, đơn vị, địa phương, của khu vực hay quốc gia.

Những năm gần đây, xuất hiện nhiều lễ hội hoa, thu hút sự tham gia của nhiều du khách, từ đó hình thành nên một loại hình du lịch lễ hội đặc biệt là du

lịch lễ hội hoa. Có thể nói du lịch lễ hội hoa là một dạng sự kiện được tổ chức quy mô, thường được tổ chức nhằm tôn vinh những người, địa phương trồng hoa, hoặc loài hoa biểu tượng cho một địa danh nào đó [11]. Thông qua việc tổ chức lễ hội hoa còn thể hiện nét văn hóa tâm linh trong đời sống tinh thần, cầu nguyện sự bình an và may mắn, hoặc mang biểu tượng của tình yêu vĩnh cửu, đơn giản hơn là thể hiện sự yêu thích, quý trọng nâng niu các loài hoa của con người.

1.1.3. Mối quan hệ giữa lễ hội và du lịch

Lễ hội và du lịch có quan hệ tương hỗ rất chặt chẽ. Du lịch dựa vào lễ hội và ngược lại lễ hội cũng cần có du lịch để có thêm điều kiện tương tác và phát triển.

- Tác động tích cực:

Trong Pháp lệnh Du lịch được Quốc hội nước Cộng hòa XHCN Việt Nam thông qua nêu rõ: “Nhà nước Việt Nam xác định du lịch là một ngành kinh tế tổng hợp quan trọng, mang nội dung văn hóa sâu sắc, có tính liên ngành, liên vùng và xã hội hóa cao; phát triển du lịch nhằm đáp ứng nhu cầu tham quan, giải trí, nghỉ dưỡng của nhân dân và khách du lịch quốc tế, góp phần nâng cao dân trí, tạo việc làm và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước”. Trong điều kiện kinh tế hiện nay, mùa lễ hội cũng là mùa du lịch, vì thế đã tạo nên hình thức du lịch lễ hội kéo theo sự phát triển của ngành kinh tế du lịch. [6]

Phát triển loại hình du lịch lễ hội đã mang đến cho địa phương có lễ hội một nguồn lợi kinh tế, tạo công ăn việc làm cho người dân địa phương từ các hoạt động dịch vụ như: dịch vụ lưu trú, dịch vụ phục vụ ăn uống, bán hàng hóa, đồ lưu niệm... Nhân dân vùng có lễ hội vừa có dịp quảng bá hình ảnh về văn hóa, đời sống mọi mặt của địa phương mình, vừa được giao lưu học hỏi tinh hoa văn hóa từ phía du khách.

Du lịch cũng mang đến cho các lễ hội một sắc thái mới, một sức sống mới, mang đến môi trường, điều kiện để trưng bày, phô diễn những giá trị hàm

chứa trong lễ hội. Thông qua các hoạt động nội tại của mình, lễ hội được hoạt động du lịch kiểm chứng, thẩm định, từ đó rút ra được bài học để tự đổi mới, điều chỉnh lễ hội phù hợp với điều kiện mới.

Như vậy, sự phát triển của du lịch, của lễ hội đã tạo ra sức mạnh tổng hợp mà từ đó các loại hình văn hóa được chung đúc, tạo ra một sắc thái mới và động lực mới, mở ra thế và lực mới cho địa phương.

- Tác động tiêu cực:

Do lễ hội thường diễn ra vào một khoảng thời gian nhất định, nên điều này đã tạo thành tính thời vụ trong du lịch lễ hội, làm ảnh hưởng đến hiệu quả kinh doanh du lịch. Vì thế mà cần phải có những biện pháp tác động nhằm khắc phục được tính thời vụ, kéo dài thời gian lưu trú của du khách trong thời gian diễn ra lễ hội. Bên cạnh đó, các trò chơi trong phân hội ở các lễ hội hiện nay không có sự khác biệt, mà tương đối giống nhau gây ra sự nhàm chán, khó giữ chân du khách.

Về phía hoạt động du lịch với đặc thù riêng dễ làm biến dạng các lễ hội truyền thống. Vì lễ hội truyền thống dù có đặc tính mở thì vẫn có những hạn chế nhất định về điều kiện kinh tế, văn hóa xã hội cổ truyền vốn chỉ phù hợp với một khuôn mẫu và không gian bản địa. Hiện nay, khi hoạt động du lịch mang tính liên ngành, liên vùng và xã hội hóa cao, sự can thiệp này sẽ làm mất sự cân bằng, vô tình dẫn tới việc phá vỡ và biến thể các giá trị văn hóa, khuôn mẫu truyền thống của địa phương trong quá trình diễn ra lễ hội.

Một vấn nạn khác là nạn bán hàng tràn lan đang có nguy cơ trở thành trào lưu khiến du khách đi lễ hội có cảm giác như đi chợ chứ không phải đi lễ hội. Hàng hóa, trò chơi bày bán không có tổ chức, cảnh chen lấn bán mua rất lộn xộn..., những vụ việc, tai nạn do chen lấn, xô đẩy, mất an toàn vệ sinh thực phẩm..., vấn nạn trộm cắp, cờ bạc, mê tín dị đoan, chèo kéo, “chặt chém” khách... đều gây bức xúc cho du khách. Mặc dù đã được cảnh báo, chấn chỉnh, song những hiện tượng đó vẫn tái diễn ở khá nhiều lễ hội. Nạn cờ bạc trá

hình dưới hình thức “vui chơi có thưởng” thì hầu như tất cả các lễ hội đều vẫn còn. Ngay cả các trò chơi dân gian như thi chọi gà, đấu vật cũng được cá cược hơn thua. Sau khi lễ hội kết thúc, đã để lại một sự ô nhiễm nghiêm trọng cả về môi trường sinh thái và môi trường nhân văn tại địa phương nơi tổ chức lễ hội. Tất cả những điều đó đều là tác động tiêu cực do du lịch phát triển không được kiểm soát gây ra.

1.2. Giới thiệu một số lễ hội hoa tiêu biểu ở Việt Nam và trên thế giới

1.2.1. Một số lễ hội hoa tiêu biểu trên thế giới

1.2.1.1. Lễ hội hoa Anh đào - Nhật Bản

Đây là lễ hội truyền thống của Nhật Bản với tên gọi “Hanami”, thường diễn ra vào cuối tháng 3 và đầu tháng 4 hàng năm. “Hanami” là từ được ghép bởi “Hana” có nghĩa là hoa và “mi” có nghĩa là ngắm nhìn. Như vậy “Hanami” có nghĩa là chỉ hoạt động ngắm và thưởng lãm hoa Anh đào - loài hoa đặc trưng của đất nước mặt trời mọc và là một nét đẹp không thể thiếu trong văn hóa Nhật. Khi mùa xuân về, hoa anh đào lại nở rộ trên khắp đất nước Nhật và ở đâu cũng diễn ra những lễ hội ngắm hoa, nhất là ở các đô thị lớn như Tokyo, Osaka, Yokohama... Chỉ tính riêng Tokyo đã có 21 điểm chính thức tổ chức trong lễ hội hoa anh đào vào tháng 3, 4, đặc biệt là ở các công viên lớn. Hiện nay, lễ hội hoa anh đào không chỉ được tổ chức ở Nhật mà nó còn diễn ra ở nhiều nơi trên thế giới như: Mỹ, Australia, New Zealand - những nơi có trồng nhiều hoa anh đào do chính phủ Nhật Bản tặng... Đây là cơ hội để mọi người có thể thưởng thức vẻ đẹp thanh khiết của hoa anh đào cũng như là cơ hội để nước Nhật quảng bá nét đẹp văn hóa của họ. [12]

1.2.1.2. Lễ hội hoa hồng - Bulgaria

Hàng năm, vào tuần lễ đầu tiên của tháng 6, người dân Bulgaria lại nô nức đón mừng ngày hội Hoa hồng. Lễ hội được ấn định vào ngày chủ nhật đầu tiên của tháng 6 tại quảng trường Sevtopolis, thành phố Kazanluc, cách thủ đô Sophia 250 km về phía đông. Kazanluc được mệnh danh là “Thung lũng Hoa

hồng”, một trong vài ba nơi hiếm hoi trên thế giới có hoa hồng mọc thành những cánh đồng bát ngát, hương hoa tỏa khắp nơi trong vùng làm ngây ngất khách tới thăm từ xa hàng chục km. Kể từ khi được tổ chức lần đầu tiên vào năm 1930, đến nay lễ hội đã trải qua hàng trăm năm tuổi. Lễ hội hoa hồng Bulgaria ngày nay còn được gọi tên là “Ngày hội của tuổi trẻ và sắc đẹp”. [13]

1.2.1.3. Lễ hội hoa Tulip - Canada

Nhắc đến hoa Tulip có lẽ chúng ta đều nghĩ ngay đến vương quốc Hà Lan. Tuy nhiên lễ hội hoa Tulip lớn nhất thế giới lại được diễn ra ở Canada thuộc châu Mỹ. Thông thường, lễ hội này thường được tổ chức vào khoảng tháng 4 hoặc tháng 5 tùy năm ở thủ đô Ottawa - Canada. Lễ hội Tulip thu hút số lượng lớn các nhà nhiếp ảnh, họa sĩ, du khách tứ phương hội tụ về chiêm ngưỡng vẻ đẹp của loài hoa này.

Lễ hội được khai mạc với 100 loài hoa tại 40 địa điểm quan trọng nhất trong thành phố. Trong đó, 7 địa điểm văn hóa lịch sử quan trọng nhất sẽ được chọn làm nơi thiết kế những vườn hoa đẹp nhất. Một trong những nơi ngắm hoa Tulip đẹp nhất của lễ hội là công viên Đại sứ với sự góp mặt của hơn 300.000 loài Tulip khác nhau. [9].

1.2.1.4. Lễ hội hoa Floriade - Hà Lan

Cứ 10 năm một lần, lễ hội hoa Floriade được ví giống như là “Olympic của muôn loài hoa” lại được tổ chức tại đất nước Hà Lan, làm thỏa mãn những tín đồ yêu hoa.

Lễ hội này được tổ chức tại Keukenhof, được mệnh danh là vườn hoa đẹp nhất ở châu Âu. Khi lễ hội được bắt đầu, trên khắp mọi nẻo đường dài tới 15km đều trải đầy những loài hoa. Trên diện tích khoảng 66 ha, 4,5 triệu bông hoa Tulip, khoảng 7 triệu bụi hoa các loại trồng bằng tay và hơn 2.500 cây xanh, cùng với hàng nghìn tác phẩm điêu khắc, sắp đặt của nghệ sĩ người Hà Lan sẽ mang đến một không gian vô cùng tươi đẹp và mới mẻ tựa chốn thiên đường. Hàng triệu du khách ở khắp mọi nơi trên thế giới đã đến nơi đây để thưởng

ngoạn, tản bộ, thư giãn và cùng hòa mình vào vẻ đẹp của thiên nhiên. Chủ nhân của lễ hội hoa Floriade này chính là những bông hoa xinh đẹp, tới từ khắp mọi miền ở trên thế giới. [3]

1.2.2. Một số lễ hội hoa tiêu biểu ở Việt Nam

1.2.2.1. Lễ hội hoa Đà Lạt

Festival Hoa Đà Lạt hay còn gọi là lễ hội hoa Đà Lạt là một sự kiện lễ hội được tổ chức hai năm một lần vào tháng 12 - thời điểm đẹp nhất trong năm tại thành phố Đà Lạt, Lâm Đồng, Việt Nam và một số địa phương khác trong tỉnh Lâm Đồng. Festival Hoa là dịp để thành phố này trưng bày, triển lãm các loại rau, hoa, cây cảnh của địa phương cũng như từ nhiều vùng miền trong cả nước và một số quốc gia khác nhằm mục đích thu hút khách du lịch đến tham quan, nghỉ dưỡng tại Đà Lạt. [10]

Thành phố Hoa, mỹ hiệu này được du khách ưu ái ban tặng cho Đà Lạt từ lâu. Thật vậy, nhờ khí hậu mát mẻ và ẩm áp quanh năm mà các nhà khí hậu học gọi Đà Lạt là “Thành phố của mùa xuân”. Nằm ở độ cao 1.500m so với mặt nước biển, Đà Lạt ẩn mình trong những rừng thông bạt ngàn trên Cao nguyên Langbiang và được “trời ban cho” một khí hậu trong lành, mát mẻ quanh năm, điều kiện lý tưởng cho nhiều loài hoa khoe sắc rực rỡ. Du khách đến với Đà Lạt sẽ không khỏi ngỡ ngàng khi đắm mình vào một không gian hoa tràn ngập mọi lúc, mọi nơi. Ven đường đi, những đóa dã quỳ sắc vàng rực xen lẫn giữa màu xanh của rừng thông, hoa trinh nữ như những cục bông tím tím nhỏ xinh, hoa cánh bướm với màu hồng mỏng manh... ; bên tường rào hay trên vách nhà ai thấp thoáng đóa tường vi trắng, những hoa giấy tím hồng... [14] Đến đây, du khách còn được chiêm ngưỡng rất nhiều công trình và tác phẩm nghệ thuật được làm từ các loài hoa như Tháp Rùa, Tượng Phật Quan âm... Cho đến nay Festival hoa Đà Lạt đã được tổ chức 7 lần và ngày càng thành công.

1.2.2.2. Lễ hội hoa ban ở Tây Bắc

Lễ hội hoa Ban hay còn gọi là lễ hội “Xên Mường” được người Thái ở Tây Bắc tổ chức vào dịp tháng 2 âm lịch, khi hoa ban bắt đầu nở trắng cả núi rừng Tây Bắc. Lễ hội hoa Ban là ngày vui của họ hàng, của bản, mừng và là dịp cho trai gái gặp gỡ, hò hẹn nhau. Nếu như lễ hội Xên bản (2 năm/ lần) chỉ diễn ra trong phạm vi của bản, mục đích là "cầu thần phù hộ" và cúng "rửa lá, xua đuổi thần trùng", ít tổ chức các trò vui, thì lễ hội Xên Mường lại được tổ chức rất to, thu hút nhiều người tài giỏi của toàn Mường tham gia. Du khách khi đến với lễ hội Hoa Ban, sẽ được hòa mình trong không khí nhộn nhịp giữa tiết trời của mùa xuân vùng cao, cùng say đắm trong tiếng pí, tiếng khèn, câu khắp và rộn ràng trong những vòng xòe nồng say lại càng thêm yêu mảnh đất, yêu con người nơi địa đầu tổ quốc, để rồi khi chia tay trong lòng lại lưu luyến không muốn rời xa. [5]

Có hai loại hoa ban là hoa ban trắng và hoa ban đỏ, nhưng phổ biến nhất là ban trắng. Hoa ban trải rộng khắp các huyện như Mường Ảng, huyện Điện Biên, huyện Điện Biên Đông, huyện Tủa Chùa, đồi Á hay dọc các con đường hướng về thành phố Điện Biên. Hoa ban trắng xóa tạo nên khung cảnh nên thơ nhẹ nhàng đi vào lòng người. Từng chùm hoa ban xòe cánh dịu dàng, e ấp và xinh đẹp tựa như người con gái Thái. Có thể nói, lễ hội hoa Ban là một phần linh hồn không thể thiếu trong đời sống của người dân Tây Bắc.

1.2.2.3. Lễ hội hoa Anh đào - Mai vàng Yên Tử

Lễ hội hoa Anh đào - Mai vàng Yên Tử chính thức được tổ chức lần đầu tiên vào giữa tháng 3 tại quảng trường 30/10, thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh vào năm 2012. Lễ hội do tỉnh Quảng Ninh phối hợp cùng Hiệp hội Văn hóa quốc tế Nhật Bản Wanokai tổ chức, ban đầu chủ yếu là trưng bày triển lãm hoa Anh đào của đất nước Nhật, sau đó tính đến năm 2018 là lần thứ 3 có sự kết hợp với hoa Mai vàng của non thiêng Yên Tử. Năm 2018 lễ hội được tổ chức đúng dịp Hội xuân Yên Tử, là cơ hội để du khách về thượng sơn chiêm bái lễ

Phật và thưởng thức vẻ đẹp của hoa Mai vàng - loài hoa đặc trưng của vùng đất Phật tạo nét đặc sắc cho mùa lễ hội Yên Tử. Lễ hội các năm trước được tổ chức tại thành phố Hạ Long, riêng năm 2018 được tổ chức tại Trung tâm Văn hóa Trúc Lâm Yên Tử. Đây là công trình do Công ty cổ phần Phát triển Tùng Lâm đầu tư với kinh phí trên 2.000 tỷ đồng do những kiến trúc sư hàng đầu thế giới thiết kế và đã được khánh thành đúng dịp khai Hội xuân Yên Tử 2018. Đến đây, du khách sẽ được trải nghiệm những sản phẩm du lịch độc đáo mang tầm cỡ quốc tế.

Nét khác biệt của Lễ hội là sự kết hợp độc đáo của 2 loài hoa Anh Đào Nhật Bản và Mai vàng Yên Tử tại non thiêng Yên Tử - Kinh đô Phật giáo của Việt Nam hay Hạ Long - thành phố du lịch nổi tiếng khu vực Đông Bắc của cả nước.

1.3. Nhận xét, so sánh các lễ hội hoa trên thế giới và ở Việt Nam

1.3.1. Mục đích tổ chức

1.3.1.1. Các lễ hội hoa trên thế giới

Lễ hội hoa anh đào - Nhật Bản: hoa anh đào được người dân Nhật yêu thích, và từ lâu đã tồn tại như biểu tượng bất diệt của nước Nhật. Với người Nhật, Sakura tượng trưng cho sắc đẹp, sự mong manh và trong trắng, là loại hoa "thoát nở thoát tàn" nên được các võ sĩ samurai rất yêu thích, vì nó tượng trưng cho lý tưởng sống của người võ sĩ đạo (sống và chết rực rỡ, huy hoàng như hoa anh đào). Truyền thống ngắm hoa anh đào được hình thành từ thời kì Nara (710 - 794) khi các quần thần ngắm những cành hoa anh đào đẹp nhất dâng lên Thiên Hoàng dịp đầu xuân nhưng lúc đó chỉ là việc ngắm hoa đơn lẻ. Đến đầu thế kỉ 17 thời Edo, hoa anh đào được trồng phổ biến tại các đường phố, công viên tạo thành làng hoa anh đào, lúc này lễ hội Hanami mới chính thức nở rộ và duy trì cho đến ngày nay. Cũng có truyền thuyết cho rằng "sakura" là cách gọi lái từ "sakuya", trích từ tên của nữ thần Konohana-Sakuya-hime - một vị thần được nhắc đến trong cuốn lịch sử "Cổ sự ký"(Kojiki) của Nhật. Theo truyền thuyết,

nữ thần này chính là người đầu tiên gieo hạt giống cây hoa anh đào trên núi Phú Sĩ nên được coi là nữ thần Sakura. Nữ thần có sắc đẹp tuyệt vời và loài hoa sakura khi nở cũng mang vẻ đẹp tựa như sắc đẹp của bà. Có lẽ vì thế người ta cho rằng tên Sakura bắt nguồn từ đó. Như vậy có thể nói theo truyền thống lịch sử, lễ hội được tổ chức nhằm tôn vinh vẻ đẹp thuần khiết của hoa anh đào và đây cũng là biểu tượng đặc biệt của Nhật Bản. [7]

Lễ hội hoa hồng - Bulgaria: hoa hồng được người dân Bulgaria si mê tới mức tôn làm "Quốc hoa". Diện tích, sản lượng hoa hồng và tinh dầu hoa hồng của quốc gia này đứng đầu thế giới. Vì vậy, Bulgaria còn có tên gọi là "Xứ sở hoa hồng". Thật ra, Bulgaria không phải là quê hương của hoa hồng. Hoa hồng xuất hiện ở vùng Tiểu Á và được nhập vào Bulgaria từ thế kỷ VII. Đến nay, hoa hồng đã nở đầy trên đất nước Bulgaria, với hàng nghìn chủng loại. Từ rất lâu, người dân địa phương nơi đây đã biết dùng hoa hồng để chế thành nước hoa. Bắt đầu từ thế kỷ XVII, nước hoa được sản xuất trong thung lũng hoa hồng đã được cung cấp cho giới thượng lưu của đế quốc Haussmarn. Việc phát minh ra dầu hoa hồng cũng được phủ một bức màn huyền bí. Có một vị công chúa rất say mê mùi thơm của hoa hồng. Lúc tắm, nàng lấy cánh hoa rải vào bồn tắm và thấy những giọt dầu hoa hồng nổi lên mặt nước, thơm nồng rất lâu. Từ đó, người ta thử lấy dầu trong hoa hồng và đã rất thành công. Dầu hoa hồng rất quý. Không phải bất cứ loại hồng nào cũng có thể chiết xuất lấy dầu. Trong thung lũng có hàng nghìn loài hồng sinh trưởng, nhưng chỉ có thể chế luyện thành dầu từ 4 loài. Hàm lượng dầu của hai loại hoa hồng phấn màu hồng và màu trắng là lớn nhất. Hơn nữa, muốn lấy dầu hoa hồng phải tiêu thụ một lượng lớn cánh hoa. Muốn luyện được 1 kg dầu hoa hồng phải dùng 3.000 kg cánh hoa màu hồng hoặc 6.000 kg cánh hoa màu trắng. Giá của 1 kg dầu bằng giá 1,5 kg vàng. Mỗi năm, Bulgaria thu về vài tỷ USD từ việc xuất khẩu tinh dầu hoa hồng. Vì vậy lễ hội tổ chức nhằm tôn vinh loài hoa đã mang lại nhiều lợi ích cho người dân và giúp phát triển du lịch. [25]

Lễ hội hoa Tulip - Canada: là lễ hội mùa xuân được yêu thích và nổi tiếng nhất tại Canada. Hoa Tulip trong chuyện cổ tích biểu tượng cho niềm khát vọng tự do, hạnh phúc của con người. Nhưng hoa Tulip tại thành phố Ottawa đã thành loài hoa chính thức của thủ đô. Nó không chỉ là niềm khát khao tự do hạnh phúc mà còn là hiện thân của tình hữu nghị giữa hai nước Canada và Hà Lan, bắt nguồn từ câu chuyện trong thời gian Chiến tranh thế giới thứ hai. Vào tháng 5/1940, khi phát xít Đức tấn công Hà Lan, công chúa Hà Lan Juliana, người sau này sẽ trở thành Nữ hoàng Hà Lan, cùng gia đình sang lánh nạn tại Ottawa, Canada. Công chúa Juliana đã ở lại đây trong suốt thời gian chiến tranh và sinh hạ người con gái thứ ba của mình, công chúa Margriet, vào tháng 1/1943 tại Ottawa. Để tỏ lòng biết ơn Chính phủ Canada, ngay sau khi chiến tranh kết thúc, năm 1946, Chính phủ Hà Lan gửi tặng Canada 100.000 cây hoa Tulip, riêng gia đình Hoàng gia gửi 20.000 cây hoa Tulip. Kể từ đó cho đến nay, món quà đặc biệt này tiếp tục được gửi tới Canada vào dịp tháng 5 hàng năm như một biểu tượng của sự tri ân và tình hữu nghị giữa hai dân tộc. Những đóa hoa Tulip đẹp lộng lẫy của xứ sở Hà Lan gửi tới Canada cùng với hàng triệu cây hoa Tulip được trồng tại Canada đã biến nơi đây trở thành địa điểm của Lễ hội hoa Tulip lớn nhất thế giới. Lễ hội hoa Tulip là lễ hội hoa kỉ niệm sự kiện lịch sử và để tôn vinh hoa Tulip, một biểu tượng của tình hữu nghị quốc tế. Lễ hội hoa Tulip đồng thời cũng trở thành ngày hội văn hóa của các dân tộc trên thế giới với sự tham gia của đông đảo các sứ quán và phái đoàn ngoại giao ở Canada.

Lễ hội hoa Floriade - Hà Lan: tổ chức tại thành phố Venlo được ví như “Olympic của muôn loài hoa”, “Disneyland của hoa”. Các tác phẩm điêu khắc hay trang trí được đặt lên lối giữa cỏ và hoa, đem đến một không gian tươi đẹp đầy sắc màu, giúp du khách thưởng lãm có được một chốn nghỉ ngơi, thư giãn và dạo bộ lý tưởng. Không chỉ là ngôi nhà của hàng triệu loài hoa, lễ hội hoa Floriade còn là nơi để những người yêu hoa có thể học hỏi, trao đổi kinh nghiệm, nghệ thuật trồng hoa, cây xanh và vận động bảo vệ môi trường thiên nhiên. Sự kiện này cũng đã thu hút đông đảo các nghệ nhân hoa từ khắp mọi nơi

trên thế giới như: Pháp, Đức, Thụy Sĩ, Hy Lạp, Slovakia, Thổ Nhĩ Kỳ, Ethiopia, Tunisia, Bhutan, Myanmar, Indonesia, Nepal, Pakistan, Trung Quốc, Thái Lan, Bolivia ...

Khi lễ hội hoa Floriade kết thúc, nơi đây sẽ trở thành Công viên xanh Venlo, cái nôi nghiên cứu và cung ứng những giải pháp mới, hiệu quả nhất về phát triển nông nghiệp bền vững, sạch và xanh. Lễ hội tổ chức để giới thiệu những xu thế mới, hình thức mới trong nghệ thuật chơi hoa ở khắp mọi nơi trên thế giới. Đây cũng là nơi mà những nhà chuyên môn tìm đến để thu thập thêm những kiến thức, kinh nghiệm về việc săn sóc, bảo vệ hoa và cây xanh, học biết về sự cần thiết bảo vệ môi trường thiên nhiên.

1.3.1.2. Lễ hội hoa ở Việt Nam

Lễ hội hoa Đà Lạt: là dịp để thành phố này trưng bày, triển lãm các loại rau, hoa, cây cảnh của địa phương cũng như từ nhiều vùng miền trong cả nước và một số quốc gia khác nhằm mục đích thu hút khách du lịch đến tham quan, nghỉ dưỡng tại Đà Lạt, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế cho thành phố. Lễ hội hoa còn là một hoạt động tôn vinh giá trị của hoa và nghề trồng hoa, nhằm kêu gọi đầu tư vào ngành trồng hoa Đà Lạt, cũng như quảng bá hình ảnh, vẻ đẹp của thành phố, văn hóa và con người Đà Lạt, một sự kiện mang tầm quốc gia. Mục đích tổ chức của lễ hội hoa Đà Lạt giống như lễ hội hoa Floride ở Hà Lan.

Lễ hội hoa ban ở Tây Bắc: Mùa hoa ban nở cũng là lúc mùa lễ hội hoa ban bắt đầu. Lễ hội tổ chức thể hiện tấm lòng tôn kính tri ân của nhân dân tưởng nhớ công lao to lớn của các vị nhân thần tiên bói và cầu cho quốc thái, dân an, bản mường no ấm, quanh năm mưa thuận gió hòa, mùa màng bội thu, gia đình hạnh phúc... Lễ hội Hoa Ban còn thể hiện nét văn hóa tâm linh trong đời sống tinh thần của đồng bào dân tộc Thái với tâm nguyện thỉnh bái “Then”- vị thần tối cao trong hàng ngũ thánh thần theo quan niệm của người Thái; thỉnh bái “nàng Ban”- một nữ nhân vật huyền thoại biểu thị cho sự trinh trắng của người thiếu nữ Thái và tình yêu đôi lứa thủy chung; thỉnh bái ma trời, ma mường, ma

núi, ma sông... phù hộ cho mưa thuận gió hoà, mùa màng tươi tốt, vạn vật đơm hoa, kết trái, cho lúa đôi hạnh phúc và phù hộ cho cuộc sống của dân bản luôn đầm ấm, yên vui. Nhưng bắt đầu từ năm 2014, Lễ hội Hoa Ban được tổ chức vào ngày 13/3 hàng năm để kỉ niệm ngày mở màn Chiến dịch Điện Biên Phủ 1954.

Lễ hội hoa Anh đào - Mai vàng Yên Tử: là sự kết hợp độc đáo của 2 loài hoa anh đào Nhật Bản và mai vàng Yên Tử tại non thiêng Yên Tử - Kinh đô Phật giáo của Việt Nam. Lễ hội được tổ chức nhằm kỷ niệm sự kiện tỉnh Quảng Ninh kết nghĩa cùng Hiệp hội Văn hóa quốc tế Nhật Bản Wanokai. Mặt khác lễ hội góp phần quan trọng vào việc giới thiệu, quảng bá hình ảnh biểu trưng đặc sắc của khu danh thắng non thiêng Yên Tử là hoa mai vàng. Thông qua sự kiện giới thiệu hình ảnh, tiềm năng, thế mạnh về kinh tế, văn hóa, du lịch của tỉnh Quảng Ninh đến với nhân dân Nhật Bản, qua đó tăng cường hợp tác, xúc tiến đầu tư giữa các doanh nghiệp, thúc đẩy mối quan hệ ngoại giao giữa tỉnh Quảng Ninh và các cơ quan, đơn vị, địa phương và doanh nghiệp Nhật Bản.

1.3.2. Thời gian tổ chức

- Thời gian tổ chức lễ hội hoa trên thế giới

Lễ hội hoa anh đào - Nhật Bản, lễ hội hoa hồng - Bulgaria: đều được tổ chức vào đúng vụ hoa nở, hàng ngàn bông hoa cùng khoe sắc chính là lúc lễ hội bắt đầu.

Lễ hội hoa Tulip - Canada: hoa Tulip nở từ tháng 4 nhưng phải đến đầu tháng 5 lễ hội mới được tổ chức trong 18 ngày đầu tháng kể từ năm 1952.

Lễ hội hoa Floriade - Hà Lan: Năm 2012 lễ hội hoa Floriade được tổ chức là một trong những sự kiện lớn nhất 10 năm một lần. Thời gian bắt đầu lễ hội từ tháng 4 đến tháng 10 khi hàng triệu loài hoa cùng đua nhau khoe sắc du khách được ngắm nhìn những bông hoa lớn dần lên từng ngày đua nhau nở rộ.

- Thời gian tổ chức lễ hội hoa ở Việt Nam

Lễ hội hoa Đà Lạt: cứ 2 năm một lần tổ chức vào tháng 12 thời điểm hoa nở đẹp nhất trong năm.

Lễ hội hoa ban ở Tây Bắc, lễ hội hoa Anh đào - Mai vàng Yên Tử : Cả 2 lễ hội bắt đầu tổ chức vào thời điểm hoa nở đẹp nhất, thời gian vào khoảng tháng 2, 3 hàng năm.

1.3.3. Không gian tổ chức:

- Không gian tổ chức lễ hội hoa trên thế giới:

Lễ hội hoa anh đào - Nhật Bản: lễ hội được tổ chức tại những địa điểm có hoa anh đào theo quy mô từng thành phố trên khắp đất nước Nhật Bản.

Lễ hội hoa hồng - Bulgaria: chỉ tổ chức tại thành phố Kazanluc, trong “Thung lũng Hoa hồng”, một trong vài ba nơi hiếm hoi trên thế giới có hoa hồng mọc thành cánh đồng bát ngát.

Lễ hội hoa Tulip - Canada: lễ hội này thường được tổ chức ở thủ đô Ottawa - Canada, tại những địa điểm quan trọng nhất trong thành phố.

Lễ hội hoa Floriade - Hà Lan: Lễ hội này được tổ chức tại Keukenhof, vườn hoa đẹp nhất ở châu Âu. Vượt ra khỏi không gian của 1 quốc gia để trở thành một lễ hội quốc tế.

- Không gian tổ chức lễ hội hoa ở Việt Nam

Lễ hội hoa Đà Lạt: tổ chức tại trung tâm Thành phố Đà Lạt, không gian thành phố được bao phủ bằng nhiều chủng loại hoa khác nhau.

Lễ hội hoa ban ở Tây Bắc: quy mô tổ chức trên toàn thành phố Điện Biên nơi có hoa ban nở rộ.

Lễ hội hoa anh đào - mai vàng Yên Tử: không gian tổ chức là nơi hoa được đưa tới tại thành phố Hạ Long. Năm 2018 lễ hội hoa được đưa đến không gian linh thiêng Yên Tử để tổ chức, cũng là nơi gắn với loài hoa Mai vàng.

1.3.4. Các hoạt động trong lễ hội

- Các hoạt động trong lễ hội hoa trên thế giới:

Lễ hội hoa anh đào - Nhật Bản: Trong lễ hội hoa anh đào Hanami, người Nhật thường cùng bạn bè và người thân tụ tập ăn uống, vui chơi dưới tán cây anh đào đang nở rộ. Mọi người thường chọn những nơi trồng nhiều hoa hoặc dọc bờ sông để cắm trại, nhảy múa, vừa ngắm hoa, vừa hưởng thụ thời tiết ấm áp và có những giây phút vui vẻ bên bạn bè, người thân. Không khí lễ hội náo nhiệt với những món ăn truyền thống như sushi, rượu sake, cơm bento hay loại rượu truyền thống khi ngắm hoa như Hanamizake. Lễ hội hoa anh đào còn có sự xuất hiện hình ảnh những võ sĩ sumo hay những cô gái xinh đẹp, duyên dáng trong trang phục kimono truyền thống. Nhờ sự quảng bá văn hoá rộng rãi ra thế giới, lễ hội hoa anh đào không chỉ có người Nhật Bản tham gia mà còn có người dân từ các nước khác nhau tham gia lễ hội này. [12]

Lễ hội hoa hồng - Bulgaria: mở đầu lễ hội là Cuộc thi chọn “Nữ hoàng Hoa hồng” trong năm diễn ra vào ngày đầu tiên của tuần lễ hội. Trong buổi lễ chính thức, Nữ hoàng Hoa hồng được các chàng trai rước trên kiệu, mang tới chỗ các cô gái hái hoa, tượng trưng cho mùa hoa hồng năm nay đồng thời thể hiện sự mong ước được mùa cho năm sau. Các chàng trai cô gái xinh đẹp nhảy múa hát ca chào mừng Nữ hoàng Hoa hồng. Tay họ nâng các lẵng hoa vừa hái, nhảy múa những điệu múa dân tộc chúc mừng mùa hoa. Các cụ già với bình nước hoa trên vai, đi vòng quanh khách tham dự, phun lên không khí những giọt nước chiết xuất từ hoa hồng được nấu ngay tại lễ hội. Chuyến xe ngựa chở những người lớn tuổi trong làng đi thu gom hoa hồng. Sẽ có quầy bán các sản phẩm được chế biến từ tinh dầu hoa hồng như nước hoa, nước rửa mặt, sữa tắm, xà phòng tắm, dầu gội đầu, kem xoa mặt, xoa tay... ngay tại lễ hội. Khách thập phương đại diện cho các nước trên thế giới đến dự được tặng những vòng đeo cổ và đầu kết bằng các nụ hoa hồng, được ném miếng bánh Kozunac nóng hổi, được uống chén rượu vang màu hồng sặc sỡ thơm hương hoa hồng. [13]

Lễ hội hoa Tulip - Canada: khi tham gia lễ hội hoa Tulip sẽ được thưởng thức và có dịp chụp lại thật nhiều bức ảnh đẹp với loài hoa danh tiếng này. Ngoài ra, các hoạt động bên lề như ca nhạc, biểu diễn thời trang, thưởng thức ẩm thực... cũng diễn ra một cách sôi nổi không kém. Đặc biệt nhất là hoạt động giao lưu văn hóa, diễn ra trước trụ sở tòa thị chính của Ottawa, màn trình diễn pháo hoa đặc sắc bên hồ Down Lake. [9]

Lễ hoa Floriade - Hà Lan: du khách chiêm ngưỡng vẻ đẹp hàng nghìn tác phẩm điêu khắc, sắp đặt của nghệ sĩ Hà Lan sẽ mang đến một không gian tươi đẹp, mới mẻ. Trong khuôn viên rộng 65 ha, hội chợ được chia thành 3 khu: bên hồ, trên đồi và trong ống. Floriade còn là nơi để những người yêu hoa có thể học hỏi, trao đổi kinh nghiệm, nghệ thuật trồng hoa, cây xanh. [4]

- Các hoạt động trong lễ hội hoa ở Việt Nam:

Lễ hội hoa Đà Lạt: Đầu tiên là lễ khai mạc diễn ra tại Quảng trường Lâm Viên trung tâm thành phố Đà Lạt. Nội dung lễ khai mạc sẽ diễn ra trong 30 phút; cùng các chương trình nghệ thuật đặc sắc 70 phút. Cùng với các hoạt động chính diễn ra trong suốt thời gian lễ hội như đêm hội rượu Vang Đà Lạt - chương trình nghệ thuật; tuần lễ thời trang Áo dài - Lụa; chương trình nghệ thuật thời trang “Duyên dáng Việt Nam”; đêm hội “Đà Lạt - Kết tinh kỳ diệu từ đất lành”; chương trình hòa nhạc kết hợp bé mạc, tổng kết Festival Hoa Đà Lạt; không gian hoa; trưng bày, triển lãm hoa, cây cảnh quốc tế; hội chợ triển lãm Thương mại, Du lịch Festival Hoa Đà Lạt; phiên chợ Rau - Hoa Đà Lạt; Triển lãm nông nghiệp công nghệ cao Festival Hoa Đà Lạt... Bên cạnh đó là các chương trình hưởng ứng như không gian thư pháp, hội họa, nhiếp ảnh về hoa và vườn sách; giải Golf chào mừng Festival Hoa Đà Lạt; hội thi trang trí và diễu hành xe đạp hoa; biểu diễn “Khinh khí cầu bay treo.... [26]

Lễ hội hoa ban ở Tây Bắc: chia làm hai phần là phần lễ và phần hội. Phần lễ họ mang lễ vật lên hang Thảm Lẻ cúng. Lễ gồm một con lợn, mấy cành ban, hoa ban, chai rượu, hai bát gạo, hai bát cơm, vài nén hương cùng với trâu cau.

Thầy mo làm lễ cúng thần hang, thần rừng, cầu cho dân chúng có cuộc sống ấm no, sung túc. Phần hội thì trong đêm khai mạc Lễ hội, du khách sẽ được thưởng thức Chương trình nghệ thuật “Về miền Hoa Ban” với các tiết mục đặc sắc, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc của tỉnh Điện Biên. Sau đó đến màn thanh niên trai gái bắt đầu vui hội hái hoa, sôi nổi với những trò diễn độc đáo với âm vang nhộn nhịp của tiếng pí, tiếng khèn, tiếng trống chiêng. Con trai thổi khèn, con gái dập dìu múa điệu Thẩm Lé, điệu múa dành riêng cho việc đi hái hoa ban. Các chàng trai thi nhau trèo lên các cây ban hái hoa, một cây có khi 5, 6 người trèo lên. Ở bên dưới, các cô gái lấy cái ợp (gần giống cái giỏ) đón những bông hoa thả xuống. Anh chàng nào có ý với cô gái nào thì thả vào chỗ cô đó, các cô cũng vậy, ưng anh nào thì cố mà đón lấy hoa của anh đó. Ngoài ra tại Lễ hội còn có các hoạt động như Cuộc thi ảnh đẹp Hoa Ban; trình diễn các điệu múa truyền thống của một số dân tộc như Mông, Thái, Khơ Mú...; trưng bày triển lãm ảnh, sản phẩm du lịch, trưng bày và giới thiệu về cây hoa ban; triển lãm văn hóa truyền thống, giao lưu các môn thể thao và trò chơi dân gian như tung còn, kéo co, tù lu; hội thảo phát triển sản phẩm du lịch Điện Biên; thi và giới thiệu ẩm thực với chủ đề “Hương sắc Điện Biên;” diễu hành văn hóa đường phố... [27]

Lễ hội hoa anh đào - mai vàng Yên Tử: Lễ hội diễn ra bao gồm các chương trình, hoạt động đặc sắc, phong phú như: Trình diễn trang phục truyền thống, hiện đại của Việt Nam và Nhật Bản; triển lãm 50 cây và 5.000 cành hoa Anh đào Nhật Bản, trên 100 cây hoa Mai vàng Yên Tử; trưng bày, quảng bá giới thiệu và bán các sản phẩm OCOP tiêu biểu của các địa phương trong tỉnh với khoảng 30 gian hàng... Trong khuôn khổ Lễ hội còn diễn ra nhiều hoạt động khác như: Trưng bày mô hình hoa lập thể chủ đề “Núi Yên Tử non thiêng”; chương trình giao lưu văn hóa nghệ thuật tại làng hành hương cùng một số trò chơi dân gian của Việt Nam, Nhật Bản. Thêm vào đó còn có triển lãm cây cảnh nghệ thuật Yên Tử. Triển lãm sẽ có thêm 200 tác phẩm cây cảnh nghệ thuật đặc sắc được tuyển chọn từ 63 tỉnh, thành phố trong cả nước. [8]

1.4 Tiểu kết

Du lịch nói chung và du lịch lễ hội nói riêng những năm vừa qua giữ vai trò quan trọng trong sự phát triển của đất nước, đóng góp lớn vào nguồn thu của ngành du lịch. Những năm trở lại đây lễ hội được tổ chức ngày càng nhiều, đặc biệt là các lễ hội hiện đại thu hút đông đảo lượng khách tham gia đã góp phần đưa hình ảnh, đất nước con người Việt Nam gần hơn tới bạn bè quốc tế.

Tiêu biểu là lễ hội hoa, trong đó mỗi một loài hoa đều mang trên mình một vẻ đẹp tinh tế với ý nghĩa khác nhau, người ta thường gọi đó là ngôn ngữ của các loài hoa. Thông qua màu sắc, tên gọi, kiểu dáng và những ngôn ngữ đặc biệt ấy, mỗi loài hoa sẽ biểu tượng cho một thông điệp và câu chuyện khác nhau. Từ đó đã có rất nhiều lễ hội hoa ra đời, lễ hội hoa không chỉ tôn vinh vẻ đẹp của hoa, người trồng hoa mà còn tượng trưng cho tình hữu nghị, gắn bó hay những câu chuyện truyền thuyết từ xa xưa. Lễ hội thu hút đông đảo mọi người tham gia, khi đến với lễ hội mọi người được trải nghiệm không khí tươi vui, nhộn nhịp, cùng nhau vui chơi ăn uống và ngắm hoa, giải tỏa lo âu phiền muộn của cuộc sống thường nhật, được thư giãn tinh thần. Một số lễ hội hoa lớn trong và ngoài nước được biết đến như: Lễ hội hoa anh đào - Nhật Bản, lễ hội hoa hồng - Bulgaria, lễ hội hoa Đà Lạt, lễ hội hoa Anh đào - Mai vàng Yên Tử...

Từ các lễ hội hoa trên thế giới và trong nước cho thấy sự phát triển lễ hội mang lại những hiệu quả to lớn trong kinh doanh du lịch. Theo xu hướng phát triển lễ hội du lịch đặc biệt là lễ hội hoa, Hà Giang là một trong những tỉnh của nước ta có lễ hội hoa nổi tiếng được du khách trong và ngoài nước biết đến. Lễ hội hoa Tam giác mạch là điểm đến hấp dẫn với những hoạt động phong phú và đa dạng qua từng năm, hứa hẹn là điểm đến không thể bỏ qua trong mỗi chuyến du lịch vùng Tây bắc.

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG KHAI THÁC LỄ HỘI HOA TAM GIÁC MẠCH Ở HÀ GIANG

2.1. Khái quát về tỉnh Hà Giang

2.1.1. Vị trí địa lý - Điều kiện tự nhiên

2.1.1.1. Vị trí địa lý

Hà Giang là một tỉnh miền núi biên giới ở cực bắc của Tổ quốc, có vị trí chiến lược đặc biệt quan trọng. Phía bắc và tây có đường biên giới giáp với nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa dài 274 km; phía đông giáp tỉnh Cao Bằng; phía nam giáp tỉnh Tuyên Quang; phía tây và tây nam giáp tỉnh Lào Cai và Yên Bái.

Hà Giang có diện tích tự nhiên là 7.884, 37 km², trong đó theo đường chim bay, chỗ rộng nhất từ tây sang đông dài 115 km và từ bắc xuống nam dài 137 km. Tại điểm cực bắc của lãnh thổ Hà Giang, cũng là điểm cực bắc của Tổ quốc, cách Lũng Cú chừng 3 km về phía đông, có vĩ độ 23°01'00"; điểm cực tây cách Xín Mần khoảng 10 km về phía tây nam, có kinh độ 104°02'05"; mỏm cực đông cách Mèo Vạc 16 km về phía đông - đông nam có kinh độ 105°03'04". Tính đến nay Hà Giang có 01 thành phố, 10 huyện, 05 phường, 13 thị trấn và 177 xã.
[16]

2.1.1.2. Điều kiện tự nhiên

Địa hình

Nằm trong khu vực địa bàn vùng núi cao phía bắc lãnh thổ Việt Nam, Hà Giang là một quần thể núi non hùng vĩ, địa hình hiểm trở, có độ cao trung bình từ 800 m đến 1.200 m so với mực nước biển. Đây là vùng tập trung nhiều ngọn núi cao. Theo thống kê mới đây, trên dải đất Hà Giang rộng chưa tới 8.000 km² mà có tới 49 ngọn núi cao từ 500 m - 2.500 m (10 ngọn cao 500 - 1.000 m, 24 ngọn cao 1000 - 1500 m, 10 ngọn cao 1.500 - 2.000 m và 5 ngọn cao từ 2.000 - 2.500 m). Tuy vậy, địa hình Hà Giang về cơ bản, có thể phân thành 3 vùng sau:

Vùng cao phía bắc còn gọi là cao nguyên Đồng Văn, gồm các huyện Quản Bạ, Yên Minh, Đồng Văn, Mèo Vạc với 90% diện tích là núi đá vôi, đặc trưng cho địa hình Karst. Ở đây có những dải núi đá tai mèo sắc nhọn, những khe núi sâu và hẹp, nhiều vách núi dựng đứng. Ngày 03/10/2010 cao nguyên đá Đồng Văn đã gia nhập mạng lưới Công viên địa chất (CVĐC) toàn cầu với tên gọi: CVĐC Cao nguyên đá Đồng Văn.

Vùng cao phía tây gồm các huyện Hoàng Su Phì, Xín Mần là một phần của cao nguyên Bắc Hà, thường được gọi là vòm nâng sông Chảy, có độ cao từ 1.000m đến trên 2.000m. Địa hình nơi đây phổ biến dạng vòm hoặc nửa vòm, quả lê, yên ngựa xen kẽ các dạng địa hình dốc, đôi khi sắc nhọn hoặc lởm chởm dốc đứng, bị phân cắt mạnh, nhiều nếp gấp.

Vùng núi thấp bao gồm địa bàn các huyện, thị còn lại, kéo dài từ Bắc Mê, thị xã Hà Giang, qua Vị Xuyên đến Bắc Quang. Khu vực này có những dải rừng già xen kẽ những thung lũng tương đối bằng phẳng nằm dọc theo sông, suối.
[16]

Thủy văn

Các sông lớn ở Hà Giang thuộc hệ thống sông Hồng. Ở đây có mật độ sông - suối tương đối dày. Hầu hết các sông có độ nông sâu không đều độ dốc lớn, nhiều ghềnh thác, ít thuận lợi cho giao thông đường thủy.

Sông Lô là một sông lớn ở Hà Giang, bắt nguồn từ Lưu Lung (Vân Nam, Trung Quốc), chảy qua biên giới Việt - Trung (khu vực Thanh Thủy), qua thị xã Hà Giang, Bắc Quang về Tuyên Quang. Đây là nguồn cung cấp nước chính cho vùng trung tâm tỉnh.

Sông Chảy bắt nguồn từ sườn tây nam đỉnh Tây Côn Lĩnh và sườn đông bắc đỉnh Kiêu Liên Ti, mật độ các dòng nhánh cao ($1,1\text{km}/\text{km}^2$), hệ số tập trung nước đạt $2,0\text{km}/\text{km}^2$. Mặc dù chỉ đoạn đầu nguồn thuộc địa phận tỉnh nhưng là nguồn cung cấp nước chủ yếu cho khu vực phía tây của Hà Giang.

Sông Gâm bắt nguồn từ Nghiêm Sơn, Tây Trù (Trung Quốc) chảy qua Lũng Cú, Mèo Vạc về gần thị xã Tuyên Quang nhập vào sông Lô. Đây là nguồn cung cấp nước chính cho phần đông của tỉnh. Ngoài ra, trên địa bàn tỉnh Hà Giang còn có các sông ngấn và nhỏ hơn như sông Nho Quế, sông Miện, sông Bạc, sông Chùng, nhiều khe suối lớn nhỏ cung cấp nguồn nước phục vụ cho sản xuất và đời sống dân cư. [16]

Khí hậu

Nằm trong vùng nhiệt đới gió mùa và là miền núi cao, khí hậu Hà Giang về cơ bản mang những đặc điểm của vùng núi Việt Bắc - Hoàng Liên Sơn, song cũng có những đặc điểm riêng, mát và lạnh hơn các tỉnh miền Đông Bắc, nhưng ấm hơn các tỉnh miền Tây Bắc . . .

Nhiệt độ trung bình cả năm khoảng $21,6^{\circ}\text{C}$ - $23,9^{\circ}\text{C}$, biên độ nhiệt trong năm có sự dao động trên 10°C và trong ngày cũng từ 6 - 7°C . Mùa nóng nhiệt độ cao tuyệt đối lên đến 40°C (tháng 6, 7); ngược lại mùa lạnh nhiệt độ thấp tuyệt đối là $2,2^{\circ}\text{C}$ (tháng 1).

Chế độ mưa ở Hà Giang khá phong phú. Toàn tỉnh đạt bình quân lượng mưa hàng năm khoảng 2.300 - 2.400 mm, riêng Bắc Quang hơn 4.000 mm, là một trong số trung tâm mưa lớn nhất nước ta. Dao động lượng mưa giữa các vùng, các năm và các tháng trong năm khá lớn. Năm 2001, lượng mưa đo được ở trạm Hà Giang là 2.253,6 mm, Bắc Quang là 4.244 mm, Hoàng Su Phì là 1.337,9 mm... Tháng mưa cao nhất ở Bắc Quang (tháng 6) có thể đạt trên 1.400 mm, trong khi đó lượng mưa tháng 12 ở Hoàng Su Phì là 3,5 mm, ở Bắc Mê là 1,4 mm...

Độ ẩm bình quân hàng năm ở Hà Giang đạt 85% và sự dao động cũng không lớn. Thời điểm cao nhất (tháng 6,7,8) vào khoảng 87 - 88%, thời điểm thấp nhất (tháng 1,2,3) cũng vào khoảng 81%: Đặc biệt ở đây ranh giới giữa mùa khô và mùa mưa không rõ rệt. Hà Giang là tỉnh có nhiều mây (lượng mây trung

bình khoảng 7,5/10, cuối mùa đông lên tới 8 - 9/10) và tương đối ít nắng (cả năm có 1.427 giờ nắng, tháng nhiều là 181 giờ, tháng ít chỉ có 74 giờ).

Các hướng gió ở Hà Giang phụ thuộc vào địa hình thung lũng. Thung lũng sông Lô quanh năm hầu như chỉ có một hướng gió đông nam với tần suất vượt quá 50%. Nhìn chung gió yếu, tốc độ trung bình khoảng 1 - 1,5m/s. Đây cũng là nơi có số ngày giông cao, tới 103 ngày/năm, có hiện tượng mưa phùn, sương mù nhiều nhưng đặc biệt ít sương muối. Nét nổi bật của khí hậu Hà Giang là độ ẩm trong năm cao, mưa nhiều và kéo dài, nhiệt độ mát và lạnh, đều có ảnh hưởng đến sản xuất và đời sống. [16]

2.1.2. Điều kiện lịch sử - Cư dân, xã hội

2.1.2.1. Điều kiện lịch sử

Vào thời Hùng Vương, mảnh đất Hà Giang đã là một trong 15 bộ của quốc gia Lạc Việt. Thời Thục Phán An Dương Vương lập nước Âu Lạc, Hà Giang thuộc bộ lạc Tây Vu.

Trong thời kỳ đô hộ của phong kiến phương Bắc kéo dài nghìn năm, khu vực Hà Giang vẫn nằm trong địa phận huyện Tây Vu thuộc quận Giao Chỉ.

Từ năm 1075 (đời nhà Lý), miền đất Hà Giang lúc đó thuộc về châu Bình Nguyên.

Vào đầu đời Trần, khu vực Hà Giang, Tuyên Quang lúc đó gọi là châu Tuyên Quang thuộc lộ Quốc Oai. Năm 1397 đổi thành trấn Tuyên Quang.

Địa danh Hà Giang lần đầu tiên được nhắc đến trong bài minh khắc trên chuông chùa Sùng Khánh (xã Đạo Đức, Vị Xuyên), được đúc nhân dịp trùng tu chùa vào đầu thời Vua Lê Dụ Tông, năm Ất Dậu 1707.

Năm Minh Mệnh thứ 16 (năm 1835), nhà Nguyễn bỏ châu Bảo Lạc, chia làm hai huyện: Vĩnh Điện (khoảng Bắc Mê, Yên Minh và một phần Quản Bạ ngày nay và huyện Đẻ Định (khoảng huyện Bảo Lạc, Cao Bằng và một phần Đông Văn, Mèo Vạc ngày nay). Lấy sông Lô phân giới để chia châu Vị Xuyên

thành hai đơn vị hành chính mới: Khu vực phía hữu ngạn sông Lô được gọi là huyện Vĩnh Tuy, còn phía tả ngạn sông Lô là huyện Vị Xuyên.

Năm Thiệu Trị thứ hai (năm 1842), triều đình nhà Nguyễn chia Tuyên Quang làm ba hạt: Hà Giang, Bắc Quang, Tuyên Quang. Hạt Hà Giang có một phủ là Tương Yên với bốn huyện : Vị Xuyên, Vĩnh Tuy, Vĩnh Điện, Đẻ Định.

Năm Thiệu Trị thứ tư (năm 1844), nhà Vua lại phê chuẩn cho các huyện châu thuộc tỉnh hạt biên giới phía Bắc, Tây Bắc, trong đó có Hà Giang, “vẫn theo như cũ đặt chức thổ quan”. Đến đời Tự Đức thì chế độ “thổ quan” bị bãi bỏ trên phạm vi cả nước.

Năm 1858, sau khi đánh chiếm hầu hết các tỉnh Nam Kỳ, Bắc Kỳ, năm 1887, thực dân Pháp đánh chiếm Hà Giang và thay đổi chế độ cai trị bằng cách thiết lập các đạo quan binh.

Ngày 20/8/1891, tỉnh Hà Giang được thành lập, bao gồm phủ Tương Yên và huyện Vĩnh Tuy (tỉnh Tuyên Quang).

Năm 1893, trong dịp cải tổ trong các quân khu, Hà Giang trở thành trung tâm của một quân khu và cùng với Tuyên Quang hợp thành Đạo quan binh thứ ba (quân khu 3).

Ngày 17/9/1895, Toàn quyền Đông Dương ra Quyết định số 1432 chia khu quân sự thứ ba thành ba tỉnh: Tuyên Quang, Bắc Quang và Hà Giang. Trong đó, Hà Giang bao gồm huyện Vị Xuyên (trừ tổng Phú Loan và Bằng Hành), cộng thêm các tổng Phương Độ và Tương Yên.

Ngày 28/4/1904, Toàn quyền Đông Dương lại ra quyết định sáp nhập tỉnh Bắc Quang và tỉnh Hà Giang thành Đạo quan binh Hà Giang. Đến thời điểm này, Đạo quan binh thứ ba Hà Giang đã được xác định ranh giới rõ ràng và tương đối ổn định.

Trước cách mạng tháng tám năm 1945, Hà Giang có 4 châu và 01 thị xã (Bắc Quang, Vị Xuyên, Đồng Văn, Hoàng Su Phì, thị xã Hà Giang).

Ngày 23/3/1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký sắc lệnh giải tán Khu Lao - Hà - Yên, sáp nhập tỉnh Hà Giang vào Khu tự trị Việt Bắc.

Đầu tháng 4/1976, tỉnh Hà Tuyên được thành lập trên cơ sở hợp nhất hai tỉnh Hà Giang và Tuyên Quang.

Ngày 12/8/1991, tại kỳ họp thứ 9, khoá VIII, Quốc hội nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã quyết định chia tỉnh Hà Tuyên thành hai tỉnh Hà Giang và Tuyên Quang. Tỉnh Hà Giang được tái lập gồm 10 đơn vị hành chính là thị xã Hà Giang và 9 huyện, tỉnh lỵ đặt tại thị xã Hà Giang.

Ngày 01/12/2003, Chính phủ ra nghị định số 146/NĐ-CP về việc thành lập huyện Quang Bình, tỉnh Hà Giang.

Ngày 27/9/2010, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Nghị quyết số 35/NQ-CP về việc thành lập thành phố Hà Giang thuộc tỉnh Hà Giang. [16]

2.1.2.2. Điều kiện cư dân, xã hội

Dân số tỉnh Hà Giang theo điều tra dân số năm 2016 là 820.427 người. Trong đó, dân số thành thị là 122.993 người. Hà Giang mảnh đất của 22 dân tộc anh em sinh sống, mỗi dân tộc lại mang một bản sắc riêng tạo nên sự đa dạng văn hóa. [17]

Mật độ dân số giữa các huyện có sự chênh lệch khá lớn phản ánh mức độ phát triển kinh tế giữa các khu vực là không đồng đều. Tuy nhiên các dân tộc sống ở đây có rất nhiều điểm tương đồng nên chung sống hòa thuận gần gũi với nhau.

Hà Giang với nền văn hóa cộng đồng có từ lâu đời phản ánh truyền thống, lịch sử, niềm tự hào của các dân tộc. Bản sắc nhân văn thể hiện qua giá trị vật chất, tinh thần, bao gồm chữ viết, nghệ thuật, văn học, kiến trúc,... được sáng tạo không ngừng trong suốt chiều dài lịch sử làm phong phú nền văn hóa của mỗi một cộng đồng người dân tộc tại Hà Giang.

2.1.3. Tài nguyên du lịch tỉnh Hà Giang

2.1.3.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên

Một trong những tài nguyên du lịch tự nhiên quan trọng nhất của Hà Giang là *Cao nguyên đá Đổng Văn* nằm trải rộng trên bốn huyện Quản Bạ, Yên Minh, Đổng Văn, Mèo Vạc được công nhận là Công viên địa chất Toàn cầu vào năm 2010. Đây là một trong những vùng đá vôi đặc biệt, chứa đựng những dấu ấn tiêu biểu về lịch sử phát triển vỏ Trái Đất, những hiện tượng tự nhiên, cảnh quan đặc sắc về thẩm mỹ, tính đa dạng sinh học cao và truyền thống văn hóa lâu đời của cộng đồng cư dân bản địa như các dân tộc Mông, Lô Lô, Pu Páo, Dao. Cao nguyên đá cũng là nơi có nhiều di tích danh thắng quốc gia đã được công nhận như: Di tích kiến trúc nhà Vương, Cột cờ Lũng Cú, phố cổ Đổng Văn, đèo Mã Pì Lèng, núi Đồi Quản Bạ.v.v... Đổng Văn còn nổi tiếng về các loại hoa quả: đào, mận, lê, táo, hồng... về các loại dược liệu quý như: tam thất, thực địa, hồi, quế... [16]

Núi đôi Quản Bạ là “tác phẩm nghệ thuật” của tạo hoá ban tặng cho vùng đất này, là cảnh quan giữa những núi đá trùng điệp và ruộng bậc thang nổi lên hai trái núi có hình dáng, thế đứng độc đáo, gắn với truyền thuyết “Núi Cô Tiên” rất thi vị. Núi đôi Quản Bạ nằm bên quốc lộ 4C, cách thị xã Hà Giang chừng 40km, thuộc địa phận huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang. Với địa thế đẹp, thời tiết trong lành của vùng cao, vùng núi đôi Quản Bạ đang trở thành khu du lịch nghỉ dưỡng hấp dẫn của tỉnh Hà Giang. [19; 20]

Đèo Mã Pì Lèng là tên gọi theo tiếng Quan Hỏa chỉ “Sống mũi ngựa” theo nghĩa đen. Nhưng theo nghĩa bóng tên gọi này chỉ sự hiểm trở bậc nhất của đỉnh núi, nơi những con ngựa cái leo lên đến đỉnh trụ thai mà chết, nơi dốc cao đến mức con ngựa đi qua phải tắt thở, hoặc đỉnh núi dựng đứng như sống mũi con ngựa. Bởi con đường đèo uốn lượn qua những vách núi, vượt qua đỉnh Mã Pì Lèng ở độ cao 2000 mét, dưới chân là vực sâu sông Nho Quế như xẻ đôi một bên là đỉnh Mã Pì Lèng và một bên là Săm, nơi có cột mốc biên giới. Tuy nhiên,

theo một số người Mông bản địa thì tên đúng của đèo là Máo Pi Lèng, nghĩa là “sống mũi mèo”. Lẽ ra, đèo Mã Pi Lèng cũng có thể xếp vào hàng “tứ đại kỳ quan” của Hà Giang, tuy nhiên, rất tiếc là gần đây đèo đã bị “bê tông hóa”. Và dù khung cảnh xung quanh vẫn rất hùng vĩ, nhưng chính bản thân những mỏm đá lởm chởm, bản sắc của đèo đã không còn được như xưa. [19; 20]

Hoàng Su Phì một địa danh nổi tiếng với những thửa ruộng bậc thang đẹp ngây ngất, thuộc xã Bản Luốc, Sán Sả Hồ, Bản Phùng, Hồ Thầu, Nậm Ty và Thông Nguyên. Không ai biết đồng bào các dân tộc ở Hoàng Su Phì mất bao nhiêu lâu để biến những ngọn núi đất cao, chênh vênh thành những thửa ruộng bậc thang. Chỉ biết rằng, ruộng bậc thang đã được đồng bào khai thác từ hàng trăm năm nay, thay thế cho việc làm nương làm rẫy, hết đời này qua đời khác, con người nơi đây lấy ruộng bậc thang làm kế sinh nhai. Ruộng bậc thang cũng đánh dấu quá trình định canh định cư, đem lại cuộc sống ấm no hơn cho các hộ gia đình. Do các điều kiện tự nhiên khó khăn, những thửa ruộng này càng minh chứng tinh thần lao động cần cù của người Hà Giang. [19; 20]

Hang Lùng Khúy cách thị trấn Tam Sơn, huyện Quản Bạ 10 km là một kiệt tác được kiến tạo bởi những hoạt động địa chất kéo dài hàng thiên niên kỉ. Sau thời gian dài ẩn dấu trong núi đồi, hang Lùng Khúy vừa được phát hiện năm 2015 với chiều dài 300m được đặt tên theo ngôi làng Lùng Khúy gần danh thắng này, và nay đã sớm trở thành một trong những điểm đến du lịch đẹp nhất Hà Giang. [20]

2.1.3.2. Tài nguyên du lịch nhân văn

Nói đến tài nguyên du lịch nhân văn của Hà Giang đầu tiên phải kể đến *Dinh thự họ Vương* thuộc xã Sà Phìn là một công trình kiến trúc đẹp và độc đáo được xếp hạng cấp quốc gia năm 1993. Đường dẫn vào dinh được lát bằng những phiến đá lớn vuông vức, phẳng lỳ. Dinh được bao bọc bởi hai vòng tường thành xây bằng đá hộc. Dinh thự được xây dựng chủ yếu bằng đá xanh, gỗ pơ-mu, ngói đất nung già, các chi tiết được chạm trổ tỉ mỉ, công phu, đẹp mắt với

các hình chủ đạo là rồng, phượng, doi,... tượng trưng cho quyền quý và hưng thịnh. Dinh thự mang vẻ đẹp bề thế, uy nghi với kiến trúc hình chữ "vương", tọa lạc trên quả đồi hình mai rùa. Đây là một điển hình về sự giao thoa nghệ thuật kiến trúc của người Mông và người Hán ở khu vực biên giới Việt - Trung. [17]

Cột cờ Lũng Cú - “nơi bắt đầu nét vẽ đầu tiên của bản đồ Tổ quốc”, là một địa danh vô cùng nổi tiếng mà bất kỳ ai là con Lạc cháu Hồng đều muốn được chinh phục một lần điếm cực Bắc thiên liêng. Chuyện cũ kể rằng cột cờ đầu tiên do người anh hùng dân tộc Lý Thường Kiệt dựng lên bằng gỗ thông và đã đứng vững trong gần một nghìn năm. Biết bao thế hệ người Việt Nam đã chăm sóc và mở rộng cột cờ như ngày nay. Quãng đường 1,5 cây số lên cột cờ Lũng Cú, vượt qua 389 bậc thang đá và leo thêm 140 bậc thang xoắn ốc ngay trong lòng cột cờ, chúng ta sẽ đặt chân được tới đỉnh cột cờ Lũng Cú, Hà Giang - điếm cực bắc của Tổ quốc nơi có lá cờ đỏ sao vàng có diện tích 54m², ẩn dụ của 54 dân tộc anh em, phân phát tung bay trong gió. [19; 20]

Chợ tình Khâu Vai họp mỗi năm một lần vào ngày 27 tháng 3 âm lịch tại xã Khâu Vai, huyện Mèo Vạc là phiên chợ độc đáo của Hà Giang. Bắt nguồn từ một câu chuyện tình, Khâu Vai trở thành nơi hò hẹn chung cho tất cả những người yêu nhau trong vùng. Chợ Khâu Vai ban đầu họp không có người mua, không có người bán. Khoảng mười năm trở lại đây, do nhu cầu cuộc sống nên ngày chợ họp ngoài việc hò hẹn, gặp gỡ, người ta mang cả hàng hóa đến bán ở chợ. Do vậy đến chợ Khâu Vai, người ta cũng có thể mua, bán, trao đổi những sản vật vùng cao. [17]

Chùa Sùng Khánh cách Thành phố Hà Giang 9 km về phía nam thuộc thôn Làng Nùng, xã Đạo Đức, huyện Vị Xuyên, được nhà nước xếp hạng là di tích lịch sử nghệ thuật năm 1993. Chùa được xây dựng thời Triệu Phong (1356), do thời gian, chùa bị hư hại, đến năm 1989 được nhân dân xây dựng trên nền chùa cũ. Ở đây còn lưu giữ hai di vật: Bia đá thời Trần (1367) ghi lại công lao của người sáng lập ra chùa và một quả Chuông cao 0.90m, đường kính 0.67 m,

được đúc thời Hậu Lê (1705). Nghệ thuật khắc trên đá, trên Chuông đồng và kỹ thuật đúc Chuông là một bằng cứ nói lên bàn tay tinh xảo của các nghệ nhân vùng biên giới phía bắc này, và từ đó biết thêm lịch sử phát triển thời Trần và Lê tới tận vùng biên ải Hà Giang. [17]

Một ngôi chùa nổi tiếng khác là *chùa Bình Lâm* thuộc địa phận thôn Tông Mường xã Phú Linh, Thành phố Hà Giang. Nhân dân ở đây còn lưu giữ một quả chuông thời Trần được đúc vào tháng 3 năm Ất Mùi (1295) chuông có chiều cao 103 cm, đường kính miệng 65 cm, quai được cấu tạo bởi hai hình rồng, trên chuông có khắc bài Minh bằng chữ Hán gồm 309 chữ năm Bính Thân, niên hiệu Hưng Long thứ 4 (1296). Trên quả chuông ta bắt gặp tiêu bản rồng nổi trên chất liệu đồng (thế kỷ 13). Cùng với quả chuông, tại chùa Bình Lâm còn phát hiện được một số di vật như Tháp đất nung, mái ngói có họa tiết hoa chanh... là những nét quen thuộc và tiêu biểu của văn hoá thời Trần. [17]

Hà Giang không chỉ có phong cảnh đẹp, di tích lịch sử mà nơi đây còn có nhiều sản phẩm văn hóa đặc sắc từ truyền thống lâu đời của hơn 20 dân tộc, một địa danh du lịch đáng nhớ bởi cảnh quan thiên nhiên và con người địa phương. Không giống với bất kỳ một nơi du lịch nào ở Việt Nam, đến Hà Giang, du khách có thể thấy được những sản phẩm kết tinh từ truyền thống văn hóa độc đáo của người miền núi, đó là các loại khăn thêu, túi vải, áo váy với các loại hoa văn rực rỡ và du khách cũng sẽ tham dự những phiên chợ vùng cao đầy thơ mộng, những lễ hội độc đáo, đặc sắc như:

Lễ mừng nhà mới dân tộc Lô Lô: Lễ mừng nhà mới kéo dài khoảng 2 ngày 2 đêm ở ngôi nhà mới của người dân tộc Lô Lô. Cả bản kéo tới ăn mừng cho ngôi nhà mới. Thầy cúng đi hát, sau đó cùng ăn uống vui chơi, hòa tấu kèn sáo và hát giao duyên nam nữ. [17]

Lễ hội mùa xuân: Đây là lễ hội vui xuân của dân tộc H'mông và dân tộc Dao, thường được tổ chức vào những ngày sau Tết Nguyên Đán và kéo dài từ 3 đến 7 ngày. Lễ hội mang tính chất tổng hợp mừng công, cầu mưa, cầu con trai.

Lễ hội có thi bắn nỏ, hát giao duyên, ném pa páo, uống rượu, mở tiệc đãi khách.
[17]

Lễ hội võ mông của dân tộc Mông: Ngày mùng 5 Tết Nguyên Đán hằng năm, các chàng trai, cô gái đổ về Mèo Vạc nhằm tìm cho mình vợ (chồng). Khi tham gia lễ hội, các chàng trai, cô gái tìm đối tượng mà họ cảm thấy phù hợp với mình rồi võ mông đối tượng và chờ "đối phương" đáp lại. Đáng buồn, tục lệ tảo hôn vẫn tiếp diễn trong lễ hội này. [17]

Văn hóa ẩm thực là một trong những nhân tố tạo ra sức hấp dẫn với du lịch. Đặc sản ở Hà Giang đã tạo nên một nét riêng với các món ăn đặc trưng mang hơi thở núi rừng của đồng bào các dân tộc nơi đây.

Thắng dền: Có hình dáng gần giống như bánh trôi tàu ở Hà Nội, được làm từ bột gạo nếp, có thể làm chay hoặc bọc nhân đậu đỏ. Thắng dền ăn cùng bát nước dùng pha từ đường, cốt dừa và gừng, có thể rắc thêm vừng hoặc lạc, khi chuẩn bị ăn thì luộc lên rồi chan bởi hỗn hợp của nước đường có vị ngọt, vị béo ngậy của nước cốt dừa và vị cay cay của gừng có thể cho thêm vài sợi dừa nạo, chút lạc rang, là đã có một bát thắng dền thơm ngon thưởng thức rồi.

Cháo ấu tẩu hay còn gọi là cháo đắng được xem là món ăn độc đáo ở Hà Giang, có thể nói "Chưa ăn cháo ấu tẩu thì chưa đến Hà Giang". Món ẩm thực độc đáo này hội tụ các cung bậc của mùi vị trong một bát cháo, đó là mùi thơm của gạo nếp cái hoa vàng trộn với gạo tẻ trồng trên nương nấu nhuyễn, vị bùi bùi của củ ấu ninh nhừ và nước hầm chân giò béo ngậy cùng mùi thơm của lá, gia vị. Khi ăn sẽ cảm nhận được hương vị đặc trưng, kết hợp giữa gạo, thịt băm, nước hầm xương và rau thơm... Sở dĩ được gọi là cháo đắng vì ăn có vị đắng, khi mới ăn có thể sẽ hơi khó nuốt nhưng nếu đã quen thì lại trở thành món ăn gây nghiện.

Thắng cố Đồng Văn: Nhắc đến ẩm thực Hà Giang thì không thể không nhắc đến thắng cố Đồng Văn, mang đậm nét văn hóa của người vùng cao. Được chế biến từ nội tạng và xương của trâu, bò cùng với mùi thơm của các loại thảo

quả, món thắng cố thường xuất hiện trong những phiên chợ vùng cao, tới đây bạn sẽ được chiêm ngưỡng những nồi thắng cố khói bay nghi ngút với mùi thơm đặc trưng. Khi thưởng thức thắng cố nên ngồi xôm và tụ tập nhiều người cùng cụm ly rượu ngô mới có thể cảm nhận được hết hương vị của món ăn đặc biệt này. Thắng cố không hấp dẫn du khách ngay từ cái nhìn đầu tiên nhưng với những ai sành ăn thì món ẩm thực độc đáo này vẫn để lại ấn tượng khó quên bởi vị ngậy, bùi khác lạ của nó.

Thịt trâu gác bếp là món ăn phổ biến của người dân Hà Giang và cũng là đặc sản của vùng cao nguyên đá được nhiều du khách chọn làm quà. Khi làm thịt trâu gác bếp người ta lấy phần thịt trâu xẻ dọc theo thớ rồi ướp gia vị, hun bằng khói và được mắc trên giàn bếp trong vòng hai tháng, đây được xem là nét độc đáo của người dân vùng cao. Thịt trâu nhâm với rượu ngô thật tuyệt, với hương vị mặn, cay được hài hòa từ nét đặc trưng của món ăn, ban đầu thấy vị hơi lạ nhưng càng ăn càng ghiền.

Ngoài ra còn các món ăn như rêu nướng, xôi ngũ sắc, bánh cuốn trứng, cơm lam Bắc Mê, đồ uống có các loại dược liệu thảo quả, mật ong bạc hà, rượu ngô Thanh Vân...

2.1.3.3. Phong tục, tập quán, trang phục một số dân tộc tiêu biểu ở Hà Giang

Người Mông

Người Mông ở Hà Giang có khoảng 194.483 người với 2 nhóm chính là Mông trắng và Mông hoa. Người Mông ở đây nổi tiếng với truyền thống canh tác nương đá, trồng lúa, ngô và các loại hoa màu khác. Sản xuất thủ công của đồng bào Mông đạt đến trình độ khá cao như dệt, đan lát, làm đồ gỗ, rèn đúc...

Trang phục truyền thống của phụ nữ Mông rất độc đáo. Một bộ nữ phục bao gồm váy, áo cánh, áo xẻ ngực có yếm lưng, thắt lưng, khăn quấn đầu, xà cạp... Váy thường là hình nón cụt, xếp nếp xoè rộng, cũng có khi là váy ống, khi mặc xếp ở hai bên hông. Hoa văn trang trí trên váy là các hình bướm, rắn, hoa, răng bừa, mắt chim, chân lợn... màu sắc hài hoà.

Nhà của người Mông làm bằng đất, có 3 gian, gian giữa đặt bàn thờ tổ tiên. Các cửa chính và cửa phụ đều mở về phía trong. Văn hoá truyền thống người Mông là một kho tàng hết sức phong phú với những phong tục tập quán, lễ nghi, tín ngưỡng. Các dòng họ người Mông có cách thờ cúng tổ tiên không giống nhau. Một số lễ cúng chính như cúng ma cửa (xia mình), ma lớn mụ (đa trung) với số lượng, nội dung các bài cúng, bài trí, sắp xếp nơi cúng, nơi ăn uống đa dạng và phức tạp.

Văn học nghệ thuật Mông thể hiện tâm lý, ý thức của cộng đồng, các vấn đề về tự nhiên, xã hội và lịch sử. Nổi bật trong đó là những khúc hát về tình yêu, được thể hiện bằng khèn, sáo, đèn môi, kèn lá. Tất cả là những tài sản vô giá của cộng đồng người Mông được lưu giữ từ lâu đời. [22]

Người Dao

Người Dao ở Hà Giang có khoảng 95.959 người với các ngành Dao đỏ, Dao tiền, Dao quần trắng, Dao áo dài, Dao lô giang. Họ sống bằng nông nghiệp nương rẫy, ruộng bậc thang. Người Dao có một số nghề thủ công mang dấu ấn riêng độc đáo như rèn đúc làm đồ trang sức, thêu in hoa trên vải bằng sáp ong... Người Dao Hà Giang ở nhà sàn, nhà đất hoặc nửa sàn, nửa đất. Họ thường ở gần nguồn nước. Trang phục của họ có nhiều yếu tố truyền thống như hoa văn chỉ màu, các loại khăn, áo, váy quần của phụ nữ rất đa dạng.

Văn hóa tín ngưỡng truyền thống của người Dao rất phức tạp thể hiện quan niệm, ý thức tâm linh cộng đồng. Thờ cúng và ma thuật là một phương diện chứa đựng màu sắc riêng, có chiều sâu văn hoá, đó không đơn giản là những hình thức mê tín dị đoan bình thường. Văn nghệ dân gian Dao rất phong phú bao gồm những thần thoại, truyện cổ, truyện thơ, dân ca, tục ngữ, câu đố phản ánh trong đó là quan niệm của cộng đồng về vũ trụ, nhân sinh quan, thế giới quan. [22]

Người Tày

Với khoảng 157.757 người sinh sống ở Hà Giang, người Tày sống chủ yếu bằng nghề trồng lúa nước tại các chân ruộng ở ven núi, sông và trồng trọt trên nương rẫy. Các nghề thủ công gia đình khá phát triển như đan lát, sản xuất nông cụ, đóng đồ gỗ, làm đồ gốm... Nghề dệt vải của người Tày khá phát triển, đặc biệt là các loại chăn, khăn thổ cẩm với hoa văn phong phú được nhiều người yêu thích. Làng người Tày thường ở chân núi và có từ 20 đến 30 nóc nhà.

Họ ở nhà sàn, lợp gianh hoặc cọ. Trang phục của họ chủ đạo là màu chàm, nữ chít khăn mỏ quạ, mặc áo năm thân có thắt lưng, đeo vòng cổ, tay, chân bằng bạc. Văn hoá tín ngưỡng người Tày rất phong phú với các loại lễ nghi và các bài cúng tế lễ liên quan đến sản xuất, vòng đời con người như cưới hỏi, tang ma, lễ mừng nhà mới... Văn học dân gian Tày là một kho tàng về các loại thần thoại, truyện cổ, truyện thơ, dân ca... Dân ca Tày nổi tiếng với các làn điệu "lượn" - là một hình thức văn hóa tương tự như hát ví, hát đối đáp ở người Việt.

[22]

Người La Chí

Người La Chí duy nhất chỉ có ở Hà Giang còn có tên gọi khác là Cù Tê, Thổ Đen, Mán Xá. Cộng đồng người La Chí chỉ có khoảng 10.361 người. Họ rất giỏi canh tác ruộng bậc thang và làm nương với các loại cây trồng chủ yếu như lúa, ngô, khoai, sắn... nhưng có một điều đặc biệt là những nương rẫy màu mỡ nhất bao giờ cũng được dùng để trồng bông và cây chàm.

Làng bản La Chí thường nằm ở trên các sườn núi cao. Nhà ở loại nửa sàn, nửa đất, phần đất dùng làm bếp và phần sàn dùng làm nhà ở. Trang phục của họ không cầu kỳ. Đàn ông mặc áo dài nhuộm chàm, cài khuy cánh trái. Phụ nữ chủ yếu mặc quần, bộ nữ phục đáng chú ý có chếc váy thêu, bên ngoài là chiếc áo dài xẻ ngực không cài cúc, dùng thắt lưng vải để giữ vạt áo. Người La Chí coi mọi vật đều “có hồn”, trong đó đáng chú ý là “hồn lúa”.

Trong nhà có nhiều bàn thờ của nam giới xếp theo thứ tự từ bố đến con trai út, con thứ và con cuối cùng là con trai cả. Khi có người chết, quan tài được rửa bằng xương gà để chôn đất chôn. Trong hôn nhân họ có tục lệ “trời” chú rể cùng với bạn bè, bà mối dẫn cô dâu ra khỏi buồng về nhà chú rể. Văn học nghệ thuật La Chí là những câu chuyện kể, giải thích nguồn gốc con người, nguồn gốc dân tộc và nguồn gốc mặt trời, cây lúa. Trong các dịp lễ hội, có nhiều trò chơi vui nhộn như thú ném còn, đánh đu và đặc biệt là bài hát “Ní ca”, đánh đàn tích, chiêng, trống.

Trên đây chỉ là một phần nhỏ văn hóa của các dân tộc đông dân ở Hà Giang. Họ còn nhiều nét văn hóa rất độc đáo khác cần tìm hiểu, nghiên cứu và khám phá. Các dân tộc khác chưa kịp nhắc đến như người Cờ Lao, Pu Páo, Lô Lô, Phù Lá, Người Hoa, Pà Thẻn... cũng có đời sống văn hóa, sinh hoạt riêng khá độc đáo góp phần cùng các dân tộc trên tạo ra một Hà Giang đa dạng bản sắc văn hóa dân tộc. [22]

2.2. Đôi nét về Lễ hội hoa Tam giác mạch

2.2.1. Lịch sử hình thành Lễ hội hoa

Bỏ qua sự khắc nghiệt của thời tiết, nỗi nhọc nhằn của đồng bào khi cần mẫn canh tác nương đá tai mèo để tra hạt thóc, hạt ngô thì chính những điều kiện khó khăn ấy lại mang đến cho vùng cao Hà Giang một vẻ đẹp độc đáo mà không nơi nào có được. Dưới chân lớp lớp đá tai mèo nhấp nhô, loài hoa thân thảo - Tam giác mạch duyên dáng vươn lên khoe sắc nhưng không kém phần kiêu sa, giống như vẻ đẹp của thiếu nữ vùng cao. Ngắm những cung đường, thung lũng hoa trên Cao nguyên đá, nhiều du khách đã trầm trồ: Nếu đá tai mèo tượng trưng cho hùng vĩ, mạnh mẽ, cứng rắn thì sự xuất hiện của hoa Tam giác mạch lại mang đến vẻ đẹp mềm mại, dịu dàng, đắm thắm. Hai yếu tố kết hợp này tạo nên mặt đối lập “cương - nhu” khiến bức tranh thiên nhiên vùng Cao nguyên đá thêm hoàn hảo. Khi vừa hé nở nụ hoa ban đầu, Tam giác mạch có màu trắng rồi chuyển dần sang sắc phớt hồng, ánh tím và cuối cùng rộ lên màu

đỏ thắm. Tất cả hòa quyện như chính tình cảm của người vùng cao - trong sáng, thủy chung, nồng nàn, để lại ấn tượng sâu sắc cho du khách khi đặt chân đến mảnh đất địa đầu Tổ quốc. Bằng vẻ đẹp yêu kiều kết hợp với không gian đá hùng vĩ, hoa Tam giác mạch đã chinh phục trái tim du khách. Từ đây, vẻ đẹp độc đáo của hoa Tam giác mạch nhanh chóng lan tỏa đến đông đảo du khách trong nước và quốc tế khi được chính du khách trải nghiệm, chia sẻ trên các trang mạng xã hội như: Facebook, Youtube, Twitter, Blog... Nếu truy cập vào trang Google.com, gõ từ khóa “Hoa Tam giác mạch Hà Giang” thì có trên 500.000 kết quả hiển thị cho nội dung này chỉ trong vài tích tắc. Đặc biệt, hoa Tam giác mạch nở rộ giữa đất trời Cao nguyên đá còn trở thành địa điểm lý tưởng để các đôi có thêm bộ ảnh cưới ấn tượng, lưu giữ khoảnh khắc hạnh phúc của tình yêu; và trở thành nguồn cảm hứng bất tận cho giới văn nghệ sỹ sáng tạo nên tác phẩm thơ ca, nhạc, ảnh làm phong phú thêm đời sống tinh thần của đồng bào nơi miền cực Bắc Tổ quốc.

Bằng tất cả vẻ đẹp trên và nhằm tôn vinh các giá trị văn hóa nhân văn vùng Cao nguyên đá, nổi bật là giá trị cảnh quan từ hoa Tam giác mạch, ngày 12/11/2015, lần đầu tiên tỉnh Hà Giang tổ chức Lễ hội hoa Tam giác mạch với chủ đề “Cao nguyên đá - ngàn hoa khoe sắc”. Năm thứ 2 từ ngày 14/10/2016 lễ hội được tổ chức với chủ đề “Đá nở hoa”. Năm thứ 3 lễ hội bắt đầu vào ngày 4/10/2017 với chủ đề “Bản tình ca từ đá”. Lễ hội là dịp để tăng cường công tác tuyên truyền, quảng bá, giới thiệu hình ảnh Công viên địa chất toàn cầu - Cao nguyên đá Đồng Văn cũng như tiềm năng, thế mạnh du lịch của tỉnh Hà Giang, qua đó nhằm kêu gọi, thu hút các nhà đầu tư xây dựng Cao nguyên đá Đồng Văn thành khu du lịch Quốc gia. Đồng thời, tạo ra điểm nhấn hấp dẫn, xây dựng Lễ hội hoa Tam giác mạch trở thành sản phẩm du lịch có thương hiệu đặc thù trong khai thác phát triển du lịch của tỉnh Hà Giang.[18]

2.2.2. Địa điểm và thời gian tổ chức lễ hội

Lễ hội hoa Tam giác mạch thường tổ chức vào tháng 10 hoặc tháng 11 là thời điểm loài hoa này nở rộ nhất và đẹp rực rỡ nhất. Điều đó đã mở ra cho Hà Giang một hướng đi mới cho sản phẩm du lịch hoa Tam giác mạch.

Năm 2015: Lễ hội hoa Tam giác mạch khai mạc tối 12/11 tại trung tâm văn hóa Đồng Văn, tỉnh Hà Giang. Sự kiện lần đầu tiên được tổ chức với quy mô lớn thu hút được rất nhiều sự quan tâm của du khách từ nhiều vùng lân cận và các tỉnh trong cả nước.

Năm 2016: Lễ hội được tổ chức trong thời gian 03 ngày, từ 14/10 đến 16/10/2016, các hoạt động chính diễn ra tại huyện Đồng Văn và các hoạt động hỗ trợ diễn ra tại huyện Quản Bạ, Yên Minh, Mèo Vạc. [19]

Năm 2017: Thời gian: bắt đầu từ ngày 4/10/2017 đến ngày 31/12/2017. Địa điểm: Các hoạt động chính diễn ra tại huyện Đồng Văn, các hoạt động phụ trợ diễn ra tại các điểm dừng nghỉ huyện Quản Bạ, Yên Minh, Mèo Vạc và thành phố Hà Giang. Quy mô: Tổ chức cấp Tỉnh, tập trung ở 4 huyện thuộc vùng Công viên địa chất toàn cầu Cao nguyên đá Đồng Văn. [23]

2.2.3. Quy trình tổ chức lễ hội

2.2.3.1. Chuẩn bị lễ hội

Theo yêu cầu của Ban tổ chức lễ hội, việc chuẩn bị các hoạt động tuyên truyền, thiết kế sân khấu và chương trình nghệ thuật cần tập trung phản ánh đậm nét đẹp văn hóa độc đáo của đồng bào các dân tộc tỉnh Hà Giang nói chung và đồng bào các dân tộc vùng Công viên địa chất nói riêng. Về địa điểm tổ chức, đơn vị tổ chức sự kiện phối với ngành chức năng và Ủy ban nhân dân huyện Đồng Văn khảo sát thực tế báo cáo Ủy ban nhân dân tỉnh cho ý kiến chỉ đạo. Việc trồng hoa tam giác mạch do Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn phối hợp với các ngành liên quan, đơn vị tổ chức sự kiện, ủy ban nhân dân các huyện khảo sát thực địa, trồng thử nghiệm, chuẩn bị giống hoa, hướng dẫn đồng bào

gieo trồng, xây dựng cơ chế hỗ trợ cho đồng bào đảm bảo hoa nở rộ vào đúng dịp lễ hội, có tính mỹ thuật, khoa học, phục vụ lâu dài cho khách du lịch trước, trong và sau dịp lễ hội. Việc tổ chức Hội thảo do ngành du lịch phối hợp với các huyện để xây dựng nội dung chương trình chi tiết. Ban tổ chức cũng yêu cầu các huyện có kế hoạch chuẩn bị về cơ sở vật chất, nơi ăn, ngủ, vệ sinh, hướng dẫn nghiệp vụ phục vụ du khách về tham dự lễ khai mạc và khách du lịch trong lễ hội. Về chương trình nghệ thuật sử dụng các diễn viên của các Đoàn nghệ thuật tỉnh Hà Giang, giao cho Đài phát thanh truyền hình tỉnh tham mưu cho tỉnh đăng ký lịch phát sóng trực tiếp trên VTV Đài truyền hình Việt Nam chương trình khai mạc lễ hội.

Đại diện cơ quan thường trực Ban tổ chức lễ hội, phối hợp với đơn vị tổ chức sự kiện thực hiện các phương án thiết kế sân khấu, giấy mời, các điểm trồng hoa, kịch bản chương trình nghệ thuật và công tác tuyên truyền trước, trong và sau lễ hội... Các huyện khu vực vùng công viên địa chất Cao nguyên đá Đồng Văn nơi diễn ra các hoạt động của Lễ hội đã chủ động xây dựng kế hoạch, phương án trồng hoa, tổ chức các hoạt động văn hóa văn nghệ và các điều kiện đảm bảo lễ hội diễn ra thành công. Trên cơ sở đó, cơ quan thường trực Ban tổ chức cũng dự kiến các bước triển khai kế hoạch tiếp theo như: Công tác tổ chức hướng dẫn nghiệp vụ phục vụ khách cho các cơ sở dịch vụ du lịch, các lớp nâng cao kiến thức cho cộng đồng về du lịch, hoàn thiện các kịch bản chi tiết tổ chức các hoạt động, trình cấp có thẩm quyền lựa chọn đơn vị tổ chức sự kiện, phê duyệt nội dung tuyên truyền, công tác trang trí khánh tiết và kịch bản chương trình nghệ thuật lễ khai mạc. [18]

2.2.3.2. Các hoạt động diễn ra trong lễ hội

Có nhiều hoạt động được tổ chức trong khuôn khổ lễ hội và mỗi lần tổ chức lại bổ sung các hoạt động tiêu biểu cho từng năm.

Lễ hội năm 2015:

Khi những cánh đồng hoa tam giác mạch nở rộ, khoe sắc rực rỡ, cũng là lúc mọi người nô nức đến với Hà Giang ngắm cảnh, tham gia Lễ hội hoa Tam giác mạch 2015 được tổ chức vào ngày 12/11.

Chương trình khai mạc Lễ hội hoa Tam giác mạch được tổ chức tại Sân khấu khu chợ cổ, thị trấn Đồng Văn huyện Đồng Văn. Lễ khai mạc được truyền hình trực tiếp vào 20h (12/11), trên kênh VTV2.

Triển lãm: Trưng bày hoa và các sản phẩm từ hoa Tam giác mạch tại khu chợ cổ Đồng Văn từ ngày 11/11 đến ngày 15/11/2015. Đêm hội rượu Hoa Tam giác mạch với chủ đề “Men tình cao nguyên đá”. Bên cạnh đó còn có Hội thảo nâng cao giá trị cây Tam giác mạch, sản xuất các sản phẩm gắn với phát triển du lịch cũng được tổ chức.

Đi kèm với Lễ hội hoa, Festival khèn Mông lần thứ 3 cũng được phối kết hợp tổ chức tạo một dấu ấn riêng cho Lễ hội năm 2015.

Không gian ẩm thực: Hoạt động giới thiệu những món ăn đặc trưng của đồng bào các dân tộc tỉnh Hà Giang, các sản phẩm từ hoa Tam giác mạch... cũng đã được tổ chức trong khuôn khổ lễ hội tại phố cổ Đồng Văn.

Ban tổ chức cũng đã tổ chức Hội thi về Hoa Tam giác mạch với chủ đề “Hoang sơ xứ sở hoa tam giác mạch”: Có 3 hạng mục chính đó là thi trồng hoa đẹp trên nương, trang trí hoa đẹp và tạo hình hoa đẹp. Với hạng mục thi trồng hoa đẹp trên nương, ban tổ chức chấm giải trên cơ sở các đơn vị lựa chọn một điểm trồng hoa rộng có tạo hình, tạo khối đẹp nhất trên địa bàn 10 xã, thị trấn: Văn Chải, Phố Cáo, Phố Là, Sủng Là, Sà Phìn, Lũng Táo, Ma Lé, Lũng Cú, Thải Phìn Tùng, thị trấn Đồng Văn huyện Đồng Văn. Thời gian chấm thi từ 8h ngày 13/11/2015

Giải trang trí hoa đẹp cũng được tổ chức vào lúc 8h ngày 14/11/2015, tại phố cổ Đồng Văn. Ở phần thi này mỗi đơn vị (19 xã, thị trấn và 06 cụm thi đua

các cơ quan, ban ngành của huyện Đông Văn) tham gia 20 chậu, thi tạo hình, tạo khối hoặc xếp chữ (hoa trồng trong chậu nhựa đồng màu, đường kính 30 cm).

Giải tạo hình hoa đẹp được chấm thi vào lúc 8h ngày 14/11/2015 tại phố cổ Đông Văn. Tham dự giải, mỗi đơn vị (19 xã, trị trấn và 06 cụm thi đua các cơ quan, ban ngành của huyện Đông Văn) trồng và trang trí 3 sản vật dự thi, hoa được trồng vào các vật dụng gia đình và vật dụng làm nông nghiệp. [24]

Lễ hội năm 2016:

Chương trình khai mạc Lễ hội hoa Tam giác mạch tỉnh Hà Giang lần thứ 2 được tổ chức vào ngày 15/10/2016 tại sân vận động thị trấn Đông Văn huyện Đông Văn tỉnh Hà Giang. Chương trình được truyền hình trực tiếp trên sóng VTV - Đài truyền hình Việt Nam và HGTV - Đài phát thanh truyền hình Hà Giang, HTV4, HTV9 - Đài truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh.

Các hoạt động trong khuôn khổ Lễ hội: Đặc biệt để chuẩn bị cho lễ hội lần này được biết đến sâu rộng hơn so với năm trước, các hoạt động tuyên truyền, quảng bá đã được thực hiện rầm rộ từ tháng 9 đến hết năm 2016. Bên cạnh đó, lần đầu tiên lễ hội còn vượt ra khỏi khuôn khổ không gian của tỉnh Hà Giang để xuất hiện trước đó và song song tại Thủ đô Hà Nội.

Tại Hà Nội: Nội dung 1: Trưng bày, triển lãm với chủ đề “Hà Giang - mùa hoa Tam giác mạch năm 2016”; Thời gian: Từ 05/10 đến 20/10/2016. Nội dung 2: Trong tháng 10/2016, trước khi lễ hội diễn ra, Hà Giang đã công bố bản đồ quy hoạch du lịch, danh mục các dự án kêu gọi đầu tư, đưa tin trên một số kênh Truyền hình Trung ương, trên Website tổng cục du lịch, Website 8 tỉnh Tây bắc mở rộng. Nội dung 3: Từ tháng 9 đến hết tháng 10/2016 sử dụng các hình thức quảng bá trực quan: Pa nô, hộp đèn, biển quảng cáo tấm lớn, nhỏ, phướn tại Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh hay tại các tuyến đường cao tốc, trong các triển lãm, khu vực sân bay và trên các chuyến bay trong nước và quốc tế.

Tại Hà Giang: Tuyên truyền quảng bá bằng băng rôn, khẩu hiệu, pa nô, áp phích; tuyên truyền quảng cáo trên các phương tiện thông tin đại chúng của tỉnh, xe thông tin lưu động của các huyện, thành phố, các nhà hàng, cơ sở lưu trú, bến xe, các điểm du lịch, nơi tập trung đông dân cư..., đưa tin trên kênh truyền hình địa phương, quảng bá trên các tuyến đường cửa ngõ đến Hà Giang.

Hình thành các điểm nhấn đặc thù hoa Tam giác mạch tại các huyện gắn với trình diễn nghệ thuật từ 14/10 đến hết ngày 16/10/2016 tại các huyện: Đồng Văn, Quản Bạ, Yên Minh, Mèo Vạc.

Trải nghiệm các sản phẩm từ hoa Tam giác mạch trong 3 ngày tại Phố cổ Đồng Văn, huyện Đồng Văn, tỉnh Hà Giang.

Trung bày các sản phẩm văn hóa, nông nghiệp, du lịch các huyện, thành phố tại sân bến xe khách huyện Đồng Văn nhằm giới thiệu các sản phẩm văn hóa, nông nghiệp, du lịch đặc trưng của các huyện, thành phố.

Lễ hội đường phố trình diễn âm nhạc dân gian và sắc màu trong trang phục các dân tộc Hà Giang với chủ đề: Huyền thoại hoa Tam giác mạch. Thời gian: Từ 20 giờ 30 - 21 giờ 30, ngày 16/10/2016 (chủ nhật). Lễ hội tổ chức tại tuyến phố chính của thị trấn Đồng Văn, bố trí 02 điểm biểu diễn nhỏ tại Phố cổ và sân bến xe khách huyện Đồng Văn.

Hội trại du lịch diễn ra từ 10/10 đến hết ngày 25/10/2016 xung quanh sân bến xe khách huyện Đồng Văn. [19]

Lễ hội năm 2017:

Các hoạt động trong khuôn khổ lễ hội:

Tổ chức Hội chợ Công viên địa chất quốc tế: Bố trí các gian hàng tại khoảng sân phía trước Trung tâm thông tin khu vực huyện Đồng Văn, từ ngày 25 -30/10/2017 khai mạc cùng với thời gian khai mạc Lễ hội hoa Tam giác mạch.

Hội thi sản phẩm: Mật ong bạc hà tỉnh Hà Giang 2017 và Hội thảo Khoa học ứng dụng công nghệ và các giải pháp quản lý nâng cao chất lượng mật ong bạc hà tỉnh Hà Giang vào ngày 29/10 -30/10/2017 tại trung tâm huyện Mèo Vạc.

Tổ chức hoạt động bay dù trên thảm hoa Tam giác mạch vào ngày 4/11/2017 tại thị trấn Đồng Văn, huyện Đồng Văn: được cất cánh tại đỉnh núi Pô Lô, thị trấn Đồng Văn, hạ cánh tại cánh đồng trước cửa bệnh viện huyện Đồng Văn.

Hòa nhạc dưới chân Cột Cờ Lũng Cú với tên gọi “Âm vang Lũng Cú” bắt đầu từ sáng ngày 11-12/11/2017 (Mỗi buổi từ 90 -120 phút), chia làm 3 địa điểm: Địa điểm 1: Sân đón khách trước trạm dừng nghỉ dưới chân cột cờ Lũng Cú. Địa điểm 2: Trên đường lên đi qua điểm dừng chân (đây là điểm chính). Địa điểm 3: Sân chờ phía trên sát với phù điêu đứng ngay dưới chân cột cờ.

Âm thực bí tết thịt bò trên cao nguyên đá từ ngày 27-30/10/2017 ở huyện Đồng Văn - Chợ phố cổ: Mời đầu bếp tay nghề cao thể hiện món bò bít tết bằng đặc sản bò địa phương, kết hợp bán lẩu gà đen hoa tam giác mạch.

Hoạt động du lịch trải nghiệm: Trình diễn, giao lưu văn nghệ, và các trò chơi dân gian truyền thống của các đồng bào dân tộc. Xây dựng các hoạt động văn hóa văn nghệ và các trò chơi dân gian của dân tộc có nét văn hóa đặc trưng, tiêu biểu và đa dạng: Huyện Quản Bạ dân tộc Dao, huyện Yên Minh dân tộc Giáy, huyện Đồng Văn dân tộc Mông, huyện Mèo Vạc dân tộc Lô Lô.

Ngoài ra, tùy theo từng huyện bố trí tại các điểm trồng hoa liên quan đến làng người dân tộc nào thì bố trí dân tộc đó nhưng đảm bảo không trùng lặp dân tộc với các huyện khác.

Người dân mặc trang phục truyền thống của dân tộc tại địa phương, để hướng dẫn và chụp hình cùng du khách. Du khách cùng với người dân tham gia trải nghiệm canh tác sản xuất nông nghiệp.

Bố trí các dịch vụ sinh hoạt cần thiết cho du khách khi đến tham quan tại các địa điểm: Dịch vụ ăn uống, nghỉ ngơi, vệ sinh công cộng... [23]

2.3. Đánh giá thực trạng khai thác Lễ hội hoa Tam giác mạch ở Hà Giang

2.3.1. Cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch

Để du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, hoạt động hiệu quả, theo hướng chuyên nghiệp, bền vững; cơ sở vật chất phục vụ cho phát triển du lịch được Hà Giang chú trọng đầu tư đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách. Hiện, trên địa bàn tỉnh có 88 khách sạn, nhà nghỉ (tăng 22 cơ sở so với năm 2015, tăng 9 cơ sở so với năm 2016); 6 công ty lữ hành, trong đó có 2 công ty lữ hành quốc tế, 4 công ty lữ hành kinh doanh nội địa và 3 văn phòng đại diện của các công ty du lịch trong nước. Các cơ sở kinh doanh dịch vụ văn hóa, du lịch tiếp tục phát triển với 625 cơ sở ăn uống; trong đó, có 77 nhà hàng đạt tiêu chuẩn; 26 cửa hàng tiện ích và siêu thị gia đình, 13 cơ sở karaoke; 8 cơ sở massage, tắm lá thuốc; 45 cơ sở kinh doanh dịch vụ cho thuê xe... Năm 2017, trên vùng Cao nguyên đá, các khách sạn, nhà nghỉ, nhà hàng đã được đầu tư, nâng cấp rất tốt và có trên 100 nhà nghỉ, hàng chục homestay với sức chứa khoảng 10.000 khách/đêm. Ngoài ra, ngành và các địa phương đã tuyên truyền vận động người dân tổ chức chỉnh sửa, nâng cấp bố trí các phòng nghỉ bình dân và làm nhà bạt du lịch phục vụ nhu cầu của du khách. Đồng thời yêu cầu các chủ sở hữu dịch vụ niêm yết công khai giá và cam kết thực hiện việc không tăng giá, ép giá các dịch vụ đối với du khách trong mùa lễ hội. Đặc biệt là thiết lập đường dây nóng để tiếp nhận, xử lý thông tin phản ánh của du khách và thành lập các tổ đội tình nguyện hướng dẫn khách du lịch tại các điểm du lịch.

Mục tiêu của Hà Giang là hướng đầu tư đến năm 2020 đón 800 nghìn lượt khách, trong đó khách quốc tế đạt 130 nghìn lượt, đến năm 2025 đón 950 nghìn lượt khách, trong đó khách quốc tế đạt 250 nghìn lượt, phấn đấu đến năm 2030 đón 1,1 triệu lượt khách, trong đó khách quốc tế đạt trên 380 nghìn lượt; tổng thu từ khách du lịch (theo giá hiện hành) năm 2020 đạt khoảng 1.300 tỷ đồng,

đến năm 2025 đạt khoảng 2.800 tỷ đồng và phấn đấu đến năm 2030 đạt khoảng 5.000 tỷ đồng. [19]

Để giao thông thuận lợi, tỉnh Hà Giang có nhiều chính sách hỗ trợ, tập trung phát triển du lịch, đã mở rộng và nâng cấp đường Quốc lộ 4C từ Hà Giang đến Đồng Văn, nâng cấp đường ô tô từ thị trấn Đồng Văn đi các xã, thị trấn để thuận lợi cho du khách đến tham quan tại các điểm du lịch, hỗ trợ một phần kinh phí, với lãi suất thấp. Trên tuyến QL4C là tuyến giao thông chính xuyên suốt 4 huyện Cao nguyên đá được triển khai 6 dự án mới cùng với một số dự án chuyển tiếp. Ngoài QL4C, Tỉnh lộ 176 từ Yên Minh đi Mậu Duệ - Mèo Vạc đang được khảo sát đoạn Km13 - Km17 để tiếp tục sửa chữa trong năm 2017, đường 176B, đoạn Minh Ngọc - Mậu Duệ đang được khảo sát thiết kế đoạn Km62 - Km67+400 để thực hiện. Ngoài ra, ngành Giao thông vận tải vẫn thường xuyên thực hiện nhiệm vụ xử lý cục bộ một số kè chắn, tránh sạt lở cục bộ, đảm bảo an toàn giao thông trên các tuyến quản lý.

Giao thông nông thôn phát triển mạnh để bắt kịp với đà tăng trưởng trong du lịch. Trong năm 2017 toàn tỉnh đã triển khai thực hiện được 64 mô hình phát triển kinh tế, mở mới được trên 47km đường đất đá; tu sửa, nâng cấp gần 137km đường giao thông nông thôn, làm mới gần 16km đường bê tông nông thôn các loại. Việc cải thiện giao thông đi lại thuận lợi cho việc di chuyển, góp phần đưa du khách đến với bản dễ dàng hơn.

Hệ thống thông tin liên lạc, website đã phát triển tương đối đáp ứng phần nào nhu cầu về thông tin, lịch sử, văn hóa, du lịch, kinh tế - xã hội... của Hà Giang đến với người dân trong và ngoài tỉnh. Có thể kể tên một số trang web chính thức của tỉnh như:

<http://www.hagiang.gov.vn>

<http://svhttdl.hagiang.gov.vn/>

<http://baohagiang.vn/>

<http://discoverhagiang.com/>

Nhìn chung cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật như vậy cũng tương đối đủ điều kiện phục vụ du lịch, đáp ứng được yêu cầu dân sinh nhưng đối với sự phát triển trong tương lai của Lễ hội hoa Tam giác mạch chưa tương xứng.

Bên cạnh những mặt đạt được vẫn còn tồn tại nhiều vấn đề như khi vào mùa du lịch cao điểm của Lễ hội hoa Tam giác mạch, khách du lịch vẫn phải ngủ vật vờ tại Phố cổ Đông Vãn vì các cơ sở lưu trú đã kín chỗ, nhà hàng cũng không thể đáp ứng được nhu cầu thực khách; giá vé nhà xe tuyến Hà Nội - Hà Giang tăng, dịch vụ cho thuê xe máy tự phát không được kiểm soát, những điểm dừng chân vọng cảnh thừa thớt, sản phẩm du lịch đơn điệu... Không chỉ có vậy, tại một số điểm di sản thời gian qua khi có nhiều đoàn khách đến thăm, việc tìm chỗ đỗ xe là rất khó khăn, dẫn đến việc các xe đỗ lán ra đường, gây ảnh hưởng đến việc lưu thông, an toàn cho người dân sở tại và du khách. Mạng lưới giao thông liên vùng, liên huyện, liên xã được tăng cường tuy nhiên ở một số bản vùng cao thì vẫn còn đường đất đi lại khá khó khăn. Ngoài ra do thiếu sự đầu tư bài bản cho các công trình trọng điểm nên chưa tạo ra được điểm đến du lịch hoàn chỉnh[18]. Thêm vào đó mức độ hài lòng của du khách đối với chất lượng khách sạn, nhà nghỉ, địa điểm ăn uống, nguồn nhân lực có kinh nghiệm còn ở mức độ thấp do chưa thỏa mãn được nhu cầu ngày càng cao của du khách. Du khách lên với Hà Giang phần lớn chỉ mới dừng lại ở mức độ tham quan, vì ở đây thiếu địa điểm vui chơi giải trí để giữ chân du khách.

2.3.2. Hoạt động tổ chức, quản lý lễ hội

Lễ hội chịu sự quản lý của Sở Văn hóa - Thể thao và Du lịch tỉnh Hà Giang phối hợp cùng với UBND huyện Đông Vãn tổ chức. Hoạt động tổ chức và quản lý qua mỗi kỳ có những thay đổi tích cực đáp ứng nhu cầu du khách.

Có thể nói, tỉnh Hà Giang đã thực hiện tốt công tác tuyên truyền, quảng bá về Lễ hội trên các phương tiện thông tin đại chúng của trung ương và địa phương. Tổ chức in ấn phát hành các tờ rơi, tập gấp giới thiệu về du lịch Hà Giang nói chung và Lễ hội hoa Tam giác mạch nói riêng tại các trung tâm,

khách sạn nhà hàng phục vụ du khách cũng được thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả.

Thông qua buổi truyền hình trực tiếp Lễ hội trên sóng VTV đài truyền hình Việt Nam đã tuyên truyền giới thiệu hình ảnh sắc nét thu hút đông đảo khán giả cả nước và quốc tế; đồng thời thường xuyên cập nhật thông tin quảng bá trên các bản tin thời sự, bản tin thời tiết hàng ngày những thông tin về lễ hội.

Công tác khánh tiết, đặc biệt là khánh tiết tại Lễ khai mạc đảm bảo đúng thiết kế đã được duyệt, sân khấu hoành tráng, ấn tượng. Sở thông tin và truyền thông, báo Hà Giang,... đã thực hiện tốt công tác thông tin tuyên truyền về Lễ hội hoa Tam giác mạch và đã xây dựng được trang phóng sự tuyên truyền về du lịch Hà Giang.

Đối với chương trình khai mạc Lễ hội: phần lễ đảm bảo ngắn gọn phù hợp với thời lượng chương trình, công tác tổ chức tuyên bố lý do giới thiệu đại biểu chi tiết được thực hiện trước sóng truyền hình trực tiếp và phần lễ chính giới thiệu đúng, đủ các thành phần theo quy định truyền hình, bài phát biểu ngắn gọn, xúc tích tập trung vào việc quảng bá xây dựng sản phẩm du lịch hoa Tam giác mạch Hà Giang hướng tới mục tiêu phát triển bền vững.

Phần hội là chương trình nghệ thuật đặc sắc được biên kịch kỹ càng cùng với sự tham gia của các diễn viên chuyên nghiệp và không chuyên đến từ Đoàn nghệ thuật ca múa nhạc, đặc biệt có sự tham gia của các ca sĩ nổi tiếng. Bên cạnh hoạt động chính còn có các hoạt động hỗ trợ nhằm đa dạng hóa sản phẩm du lịch, kêu gọi đầu tư giới thiệu các sản phẩm du lịch mới.

Trong thời gian diễn ra lễ hội, đảm bảo an ninh, trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ, vệ sinh an toàn thực phẩm.

Công an tỉnh chủ trì phối hợp với các ngành chức năng trong tiểu ban được phân công đã xây dựng kế hoạch chi tiết đảm bảo an ninh trật tự, chăm sóc sức khỏe, an toàn vệ sinh trong thời gian diễn ra lễ hội. Phối hợp với Sở Giao thông Vận tải và lực lượng an ninh các huyện, thành phố trực tại các điểm nút

giao thông, phân luồng xe đảm bảo không bị ùn tắc và tuyệt đối an toàn giao thông trên các tuyến đường đến địa điểm tổ chức các sự kiện của Lễ hội. Lực lượng an ninh đã thực hiện tương đối tốt nhiệm vụ bảo vệ tuyệt đối an toàn các đoàn đại biểu, nhân dân và du khách du lịch đến tham dự các hoạt động của lễ hội; bảo đảm vệ sinh ăn uống, chuẩn bị đầy đủ thuốc, trang bị y tế đảm bảo yêu cầu, cử cán bộ y tế trực tại các điểm diễn ra các sự kiện.

Công tác đón tiếp căn cứ vào số lượng đại biểu, các tiểu ban xây dựng kế hoạch chi tiết đón tiếp, bố trí ăn ngủ cho các đại biểu tới tham dự không để xảy ra sai sót, đạt hiệu quả tốt nhất.

Công tác vệ sinh môi trường được đảm bảo sạch sẽ, lực lượng đoàn viên thanh niên đã phát huy tinh thần phối hợp với các điểm di tích, các khu du lịch, dịch vụ tổ chức dọn dẹp vệ sinh đảm bảo môi trường thân thiện cho du khách. Bên cạnh đó cung cấp nước sạch được duy trì, không để xảy ra tình trạng mất nước sạch, thiếu nước sạch.

Bên cạnh những điều đã đạt được vẫn còn những hạn chế về công tác quản lý chưa được quan tâm đúng mức, chưa tập trung tuyên truyền nâng cao nhận thức và hướng dẫn cụ thể để người dân nâng cao ý thức thực hiện nếp sống văn minh khi tham gia lễ hội, khắc phục những hiện tượng không lành mạnh trong lễ hội. Việc chỉ đạo của chính quyền về lễ hội chưa chặt chẽ về kế hoạch, nội dung, thời gian, những vấn đề cần thiết bảo đảm an ninh trật tự, an toàn trong lễ hội, đặc biệt là vai trò quản lý điều hành của ban chỉ đạo lễ hội còn hạn chế, nên nhiều việc đặt ra trong lễ hội còn bị buông lỏng quản lý, thiếu kiểm tra, kiểm soát nhất là những vấn đề trật tự an ninh trong lễ hội.

Trong khuôn khổ lễ hội, việc tổ chức các hoạt động dịch vụ phục vụ du lịch còn yếu kém, hàng quán trong lễ hội bán tràn lan, giá cả tùy tiện, buộc người xem phải mua, còn tình trạng chèo kéo, bắt chẹt khách, cờ bạc trá hình; ý thức của một bộ phận người dân và du khách chưa chuyển biến còn xấu, mất

vệ sinh, ảnh hưởng môi trường cảnh quan. Việc sử dụng tiền công đức, đóng góp của du khách chưa được quản lý chặt chẽ và công khai gây thắc mắc.

Đây cũng là thời điểm kiếm tiền của những người hành nghề xin ăn từ nhiều nơi đổ về lễ hội để hoạt động. Họ chèo kéo, đeo bám khách nài nỉ xin tiền, không chỉ làm khó chịu du khách mà còn làm mất mỹ quan của tỉnh, tình trạng này vẫn chưa được xử lý vẫn tiếp diễn qua các mùa lễ hội hàng năm.

2.3.3. Nội dung của lễ hội

Lễ hội hoa Tam giác mạch nhằm hướng tới mục tiêu tạo ra một thương hiệu du lịch gắn với du lịch tỉnh Hà Giang, tôn vinh các giá trị văn hóa đặc sắc vùng Cao nguyên đá. Nói cách khác, Lễ hội được tổ chức nhằm xây dựng thương hiệu và tuyên truyền, quảng bá, nâng cao vị thế, tạo dựng hình ảnh của Hà Giang đối với bạn bè trong nước và quốc tế và mở ra hướng đi mới trong xây dựng sản phẩm du lịch.

Mỗi một năm tổ chức lễ hội đều có một chủ đề riêng, bên cạnh những hoạt động chính còn có các hoạt động bổ trợ thu hút được sự chú ý của du khách.

Năm 2015 là năm đầu tiên tổ chức Lễ hội hoa Tam giác mạch với quy mô cấp tỉnh đã thu hút lượng du khách đông đảo đến với Hà Giang. Trong lễ hội có các hoạt động kết hợp giao lưu văn hóa, nghệ thuật, ẩm thực với các dân tộc tại Hà Giang. Ngoài ra còn có hội thi về hoa Tam giác mạch với nội dung đa dạng thu hút du khách tham hào hứng tham gia.

Năm 2016 lễ hội chưa được đánh giá cao, các hoạt động trong lễ hội không tạo được thu hút với du khách. Nội dung các hoạt động khá giống với năm 2015, gây sự nhàm chán, du khách đến chủ yếu chỉ ngắm hoa và chụp ảnh.

Năm 2017 vừa qua thì Lễ hội hoa Tam giác mạch được du khách đánh giá cao về các hoạt động được tổ chức trong lễ hội. Các hoạt động có sự mới lạ, đồng thời du khách được tham gia trải nghiệm nhiều hơn, thấy được vẻ đẹp đặc

biệt của hoa tam giác mạch. Nổi bật có hoạt động bay dù trên thảm hoa tam giác mạch, hòa nhạc dưới chân Cột Cờ Lũng Cú, hoạt động du lịch trải nghiệm... đa dạng hóa các sản phẩm du lịch nhưng vẫn tạo được điểm nhấn riêng của mỗi chương trình. Công tác an ninh trật tự được thắt chặt, hiện tượng chèo kéo, ép giá, tăng giá dịch vụ, thiếu chỗ nghỉ cho du khách đã được khắc phục.

Tuy nhiên bên cạnh những điều đã đạt được thì vẫn còn tồn tại một số vấn đề. Đầu tiên là việc triển khai kế hoạch còn gặp nhiều khó khăn, một số huyện chưa quan tâm đến công tác tuyên truyền trên địa bàn hoạt động nhỏ lẻ. Một số điểm trồng hoa hoa nở chưa đẹp, công tác trồng và chăm sóc hoa chưa đảm bảo. Công tác kêu gọi và vận động tài trợ cho chương trình còn hạn chế.

Vấn đề thứ hai là các hoạt động diễn ra trong lễ hội sau 3 kỳ tổ chức có nội dung tương đối giống nhau chỉ khác về tên gọi, chưa tạo được điểm nhấn trong chuỗi hoạt động chính. Mỗi một năm tổ chức lễ hội các ban ngành liên quan lại loay hoay đi tìm những phương án, hoạt động mới để tổ chức nhưng chưa đạt được hiệu quả.

Vấn đề thứ ba là lễ hội chưa khai thác hết tiềm năng du lịch sẵn có của Hà Giang về tham quan, trải nghiệm các hoạt động thực tế trong đời sống đồng bào dân tộc để du khách hiểu được sự sống khắc nghiệt nơi đây, mà mới chỉ đưa loại hình văn hóa nghệ thuật vào nội dung khai thác du lịch.

2.3.4. Hiệu quả kinh doanh du lịch lễ hội

Những năm trước đây, do các nguyên nhân khác nhau như giao thông khó khăn, cơ sở lưu trú chưa đáp ứng được với nhu cầu, du lịch chưa được đầu tư bài bản, công tác quảng bá du lịch còn nhiều hạn chế nên số khách đến Hà Giang hầu như không đáng kể. Từ năm 2015 - 2017 du lịch Hà Giang đã thay đổi về mọi mặt, có nhiều khởi sắc, đạt được những thành tựu quan trọng, lượng khách du lịch đến với Hà Giang ngày một tăng.

Lượng khách và doanh thu du lịch Hà Giang 2015-2017

Năm	2015	2016	2017
Doanh Thu (tỷ đồng)	708	795	900
Khách du lịch (lượt khách)	762.600	853.700	1.023.964

Nguồn: Sở văn hóa thể thao và du lịch Hà Giang, Báo Hà Giang

Từ năm 2015 đến nay, số lượng khách du lịch đến với Hà Giang tăng liên tục và khá nhanh. Năm 2015, tổng lượt khách trên 762.600 lượt người, đến năm 2017 tổng lượt khách là trên 1.023.964 lượt người, tăng 1,3 lần so với năm 2015. Trong đó khách nội địa có tốc độ tăng nhanh hơn. Năm 2015 khách nội địa là trên 616.833 lượt khách, đến năm 2017 tăng lên 853.964 lượt khách, tăng gần 1,4 lần so với năm 2015. Khách quốc tế năm 2015 có 145.789 lượt khách, đến năm 2017 là trên 170.000 lượt khách. Nguyên nhân của việc tăng số lượng khách du lịch đến Hà Giang là do những năm gần đây tổ chức Lễ hội hoa Tam giác mạch cộng với việc quảng bá về hình ảnh du lịch Hà Giang đã được đầu tư, quan tâm. Cơ sở hạ tầng giao thông vận tải và cơ sở vật chất phục vụ du lịch được cải thiện tạo sức hút, đáp ứng nhu cầu ngày càng đa dạng về các loại hình dịch vụ của khách du lịch. [18, 19]

2.4. Tiểu kết chương 2

Hà Giang không chỉ có nhiều danh lam thắng cảnh, vùng đất này còn được biết đến với nhiều lễ hội đặc sắc và Lễ hội hoa Tam giác mạch đã khẳng định điều đó. Từ năm 2015, việc tổ chức Lễ hội hoa Tam giác mạch đã giúp du lịch Hà Giang phát triển mạnh mẽ. Du lịch trở thành ngành then chốt trong phát triển kinh tế giữ vị trí quan trọng. Lễ hội hoa Tam giác mạch là lễ hội tôn vinh

loài hoa giản dị, đơn sơ mà kiêu sa, vẻ đẹp quyến rũ của loài hoa này đang mời gọi du khách trong và ngoài nước đến với Hà Giang để khám phá, trải nghiệm vẻ đẹp của đất và người cao nguyên đá.

Đến nay, lễ hội được tổ chức thường niên vào mỗi dịp cuối năm đã tạo nên dấu ấn trong lòng du khách. Mỗi một năm tổ chức lại có một chủ đề riêng nhưng mỗi chủ đề đều gắn liền với hoa Tam giác mạch. Các hoạt động diễn ra trong lễ hội ít nhiều có sự mới lạ, sáng tạo, tạo sân chơi để du khách có thể tham gia trải nghiệm, giữ chân du khách khi đến tham gia lễ hội. Bên cạnh đó vẫn còn một số hạn chế nhất định về công tác quản lý và nội dung của lễ hội cần phải khắc phục. Để du lịch Hà Giang phát triển hơn nữa cần có những giải pháp tương xứng để khai thác hiệu quả Lễ hội hoa Tam giác mạch phục vụ phát triển du lịch Hà Giang trong tương lai.

CHƯƠNG 3: GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ KHAI THÁC LỄ HỘI HOA TAM GIÁC MẠCH PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN DU LỊCH HÀ GIANG

3.1. Định hướng phát triển du lịch Hà Giang

Nhằm tạo điều kiện phát triển du lịch Hà Giang trong những năm tới, tỉnh Hà Giang trước tiên đã xây dựng định hướng phát triển cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch. Cụ thể, về cơ sở lưu trú, ưu tiên phát triển cơ sở lưu trú tại các trung tâm du lịch Đồng Văn (không chế tầng cao tại khu vực bảo tồn), Mèo Vạc, Yên Minh, Quản Bạ; Khôi nhà nghỉ dưỡng tại thị trấn Tam Sơn, thị trấn Yên Minh, các phân khu: Chăm sóc sức khỏe Quản Bạ, sinh thái Nặm Đăm, lòng hồ thủy điện Thái An, phát triển loại hình cơ sở lưu trú tại nhà dân (Homestay) tại các trung tâm du lịch Đồng Văn, Yên Minh, Mèo Vạc và các điểm du lịch cộng đồng [19].

Định hướng thứ 2 là: Tập trung phát triển khu vui chơi giải trí đêm cao cấp tại các thị trấn Tam Sơn, Yên Minh, Chợ đêm, phố du lịch đêm tại các thị trấn Yên Minh, Đồng Văn, Mèo Vạc, Công viên chuyên đề, thể dục thể thao tại thị trấn Yên Minh, Khu thể thao gắn với sông nước trên hồ thủy điện Thái An, Khu thể thao mạo hiểm tại Mã Pì Lèng.

Định hướng thứ 3 là: Xây dựng các tổ hợp dịch vụ tại các điểm dừng chân; các cơ sở thương mại dịch vụ tại các trung tâm du lịch, các khu dịch vụ bán hàng lưu niệm đạt chuẩn tại các phân khu, điểm du lịch. Phát triển các cơ sở dịch vụ ẩm thực theo mô hình nhà hàng, chợ văn hóa, du lịch phát triển tại khu vực trung tâm đón tiếp [19]

Chính người dân địa phương có thể tạo ra sản phẩm du lịch góp phần phát triển kinh tế và nâng cao đời sống. Các sản phẩm du lịch như homestay, tham quan làng văn hóa..., khai thác tại địa phương không chỉ tác động tích cực đến sự phát triển chung của du lịch mà còn mang ý nghĩa xã hội sâu sắc như: Giáo dục ý thức về bảo vệ môi trường, bảo tồn các di tích văn hóa, lịch sử cho người dân và du khách, giáo dục ý thức về phong cách ứng xử trong cộng đồng. Tại

đây, du khách sẽ được khám phá, tìm hiểu văn hóa địa phương, cùng làm, cùng sống và trao đổi trực tiếp với người dân, tạo ra sự giao lưu văn hóa, phong tục tập quán giữa các dân tộc và các quốc gia khác nhau. Đồng thời, các loại hình du lịch này cũng có tác động đến kinh tế như: Thu hút các nhà đầu tư vào du lịch và các lĩnh vực khác như: Mở rộng và nâng cấp các làng nghề truyền thống, trùng tu các di tích lịch sử, tạo ra nguồn thu nhập cho người dân, tạo cơ hội việc làm cho nhiều hộ nghèo, góp phần xóa đói, giảm nghèo tại địa phương.

Lễ hội các năm vừa qua được Hà Giang khai mạc và tổ chức chưa có sự kết hợp với các tỉnh lân cận cùng khai thác du lịch có chăng cũng chỉ là một vài hoạt động nhỏ. Hà Giang nên mời thêm các tỉnh thành xung quanh cùng tham gia vào triển lãm, các hoạt động trong lễ hội, mở rộng ra các tỉnh vừa làm nổi bật bản sắc văn hóa địa phương, giới thiệu quảng bá tối đa tiềm năng du lịch của Hà Giang.

3.2. Giải pháp nâng cao giá trị của lễ hội

3.2.1. Nghiên cứu xây dựng, hoàn thiện nội dung của lễ hội

Lễ hội hoa Tam giác mạch nhằm tôn vinh những giá trị văn hóa và sức sống mãnh liệt của bà con các dân tộc sinh sống trên Cao nguyên đá Đồng Văn. Qua 3 kỳ tổ chức, lễ hội hoa là thương hiệu có sức thu hút đối với không chỉ khách du lịch trong nước mà còn lan tỏa tới nhiều quốc gia trên thế giới. Tuy nhiên vẫn còn nhiều tồn tại, hạn chế cần khắc phục để Hà Giang trở thành thành phố du lịch đặc trưng của khu vực miền núi phía Bắc.

Theo đánh giá, lượng khách du lịch đến với các kỳ Lễ hội hoa Tam giác mạch chủ yếu vẫn là du khách trong nước, khách quốc tế có tăng nhưng không đáng kể. Công tác tổ chức hoạt động trong lễ hội có phần giống nhau là một điểm yếu do chưa có sự kết hợp bài bản khi nghiên cứu khung chương trình cho từng năm tổ chức, gây nhàm chán và chưa tạo được sức hút đến du khách.

Nếu muốn lễ hội hấp dẫn cần phải thay đổi không ngừng tạo ra những điểm nhấn làm mới lễ hội mà không mất đi bản sắc văn hóa địa phương. Ngoài

ra Hà Giang cần chú trọng quảng bá các giá trị di sản văn hóa, di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh trên địa bàn huyện Đông Văn nói riêng và vùng Công viên địa chất toàn cầu Cao nguyên đá nói chung. Đồng thời thông qua các hoạt động tại lễ hội kêu gọi đầu tư nhằm từng bước đưa ngành du lịch trên địa bàn huyện Đông Văn ngày càng phát triển.

Để Lễ hội hoa Tam giác mạch tiếp tục hoàn thiện, cần mời một số đội ngũ nhà nghiên cứu phối kết hợp với Sở văn hóa thể thao và du lịch nghiên cứu xác định việc tổ chức các hoạt động mang tính chiến lược. Các chương trình phải mang hàm lượng văn hóa cao, bảo đảm mục tiêu chính là góp phần tạo nên thương hiệu du lịch Hà Giang. Trong đó, ưu tiên các chương trình nhằm phát huy bối cảnh của không gian văn hóa và cảnh quan, tạo nét độc đáo riêng của Hà Giang, tìm kiếm thêm các nhà tài trợ đầu tư, huy động kêu gọi nhân dân địa phương tham gia đưa ra ý tưởng mới.

3.1.2. Giải pháp nâng cao công tác tổ chức quản lý

3.1.2.1. Đối với chính quyền địa phương

Công tác tăng cường công tác quản lý lễ hội tại Hà Giang đã đạt được hiệu quả nhất định.

Hiện nay tại Hà Giang thường diễn ra khoảng từ tháng 11 đến tháng 2 âm lịch với 3 loại hình lễ hội chính đó là: Lễ hội lịch sử cách mạng, văn hóa, du lịch, Lễ hội dân gian truyền thống, Lễ hội và hội mới. Các lễ hội là nét đẹp phản ánh những đặc trưng của mỗi dân tộc tại các địa phương trên địa bàn tỉnh và có ý nghĩa hết sức quan trọng trong việc xây dựng đạo đức, tư tưởng, lối sống của mỗi người. Vì vậy để mỗi mùa lễ hội diễn ra trang trọng, an toàn, tiết kiệm, tôn vinh được các giá trị văn hóa truyền thống. Vào thời điểm trước mùa lễ hội, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh nên xây dựng kế hoạch chỉ đạo, hướng dẫn cụ thể việc tổ chức và quản lý lễ hội, nâng cao trách nhiệm của tổ chức, cá nhân và cộng đồng trong tham gia hoạt động lễ hội.

Theo số liệu được thống kê, trên địa bàn tỉnh Hà Giang có khoảng 50 lễ hội, chủ yếu là những lễ hội nhỏ gắn với các hoạt động tín ngưỡng của đồng bào các dân tộc thiểu số. Trong đó, có một số lễ hội đặc sắc thu hút số lượng lớn du khách tới tham quan tiêu biểu là Lễ hội hoa Tam giác mạch. Đây là lễ hội lớn của tỉnh thu hút lượng khách du lịch lớn tăng đều qua các năm đến Hà Giang.

Để Lễ hội hoa Tam giác mạch diễn ra đảm bảo an toàn trật tự, đúng quy định, không tạo bức xúc cho người dân và du khách, Sở VH-TT-DL tỉnh Hà Giang cần có các văn bản chỉ đạo về việc chấn chỉnh và tăng cường công tác quản lý và tổ chức lễ hội đến các Phòng Văn hóa và Thông tin, Trung tâm VH-TT-DL các huyện, thành phố. Từ các văn bản sẽ là cơ sở tham mưu cho UBND huyện chỉ đạo các cơ quan, đơn vị trên địa bàn thực hiện tốt công tác quản lý và tổ chức lễ hội.

Đặc biệt, nên yêu cầu các địa phương lựa chọn từ 1 đến 2 lễ hội tiêu biểu, đặc trưng của địa phương có thời gian mở hội tương đương để tổ chức kết hợp trong Lễ hội hoa Tam giác mạch để tạo sự khác biệt cho lễ hội hoa.

Bên cạnh đó, cũng cần phải thường xuyên, tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý các biểu hiện tiêu cực, lợi dụng lễ hội để hoạt động mê tín dị đoan trong lễ hội.

Tăng cường công tác quản lý chính quyền địa phương tuyên truyền, vận động nâng cao ý thức, trách nhiệm của các cấp, ngành, nhân dân và du khách nghiêm túc thực hiện các quy định của Nhà nước về tổ chức và tham gia lễ hội, tăng cường công tác thanh, kiểm tra trước, trong và sau khi tổ chức lễ hội, kịp thời ngăn chặn và xử lý nghiêm các vi phạm. Đặc biệt là các hành vi lợi dụng lễ hội để trục lợi, kích động bạo lực, lưu hành kinh doanh văn hóa phẩm trái phép, xây dựng văn bản hướng dẫn việc tổ chức lễ hội, trên địa bàn nhằm thống nhất việc quản lý và tổ chức lễ hội, tránh trùng lặp, lãng phí tài nguyên.

Khuyến khích đồng bào các dân tộc tự quản, tổ chức lễ hội truyền thống mang bản sắc văn hóa riêng với quy mô theo từng bản. Giao việc tổ chức, quản

lý, chọn lễ hội cho các trường bản, trường bản sẽ phân công nhiệm vụ cho các hộ gia đình trong bản cùng thực hiện. Tuy nhiên để hoạt động diễn ra an toàn, hấp dẫn, trước đó chính quyền địa phương phải hỗ trợ đào tạo người dân biết cách làm du lịch, họp các trường bản về việc chọn ngày tổ chức, diễn ra trong bao lâu không gây sự trùng lặp, các hoạt động diễn ra trong lễ hội có sự khác biệt, có thể kết hợp thêm một số loại hình như trải nghiệm, khám phá tạo ấn tượng tốt đẹp về văn hóa, con người vùng cao.

Chú trọng công tác bảo vệ môi trường gắn với phát triển kinh tế và du lịch một cách bền vững. Phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan hữu quan tổ chức hướng dẫn thực hiện, khoanh định và có các cơ chế quản lý nhằm khống chế giảm thiểu và xử lý các tác động có tác hại đến môi trường, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên. Đồng thời tăng cường công tác kiểm tra, quản lý môi trường du lịch. Xây dựng nội quy, quy chế bảo vệ môi trường trong hoạt động cho các khu, điểm du lịch trong thời gian tổ chức lễ hội, sau là tuyên truyền nâng cao ý thức tăng cường sự tham gia của người dân bảo vệ môi trường, tài nguyên du lịch như: tổ chức các cuộc vận động, phong trào bảo vệ môi trường, trồng cây xanh, đầu tư cho các hộ gia đình xây dựng công trình vệ sinh, hỗ trợ cải tạo cảnh quan nhà cửa, di dời chuồng trại gia súc ra xa nhà, giữ gìn vệ sinh đường làng ngõ xóm. Tiếp tục thực hiện công tác tuyên truyền, xây dựng các chương trình giáo dục và nâng cao nhận thức đến người dân địa phương về phát triển du lịch bền vững, bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc. Tạo điều kiện cho cộng đồng được tham gia và hưởng lợi từ hoạt động liên quan đến phát triển du lịch, xây dựng hình ảnh du lịch Hà Giang luôn thân thiện trong cái nhìn của du khách.

Bên cạnh đó đổi mới và nâng cao chất lượng nội dung và các hoạt động xúc tiến đầu tư, quảng bá tiềm năng du lịch của tỉnh. Chủ động phối hợp với các Báo, Đài trong và ngoài nước giới thiệu, quảng bá các giá trị văn hóa, cảnh đẹp của lễ hội hoa. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển du lịch dịch vụ, thường xuyên liên kết với các trường chuyên nghiệp tổ chức các

lớp tập huấn về công tác thống kê du lịch, nghiệp vụ du lịch trên địa bàn tỉnh. Nghiên cứu xây dựng cơ chế, chính sách hỗ trợ đào tạo và thu hút lao động du lịch, bố trí sử dụng nhân lực sau đào tạo, đồng thời theo dõi tiến độ, đôn đốc, báo cáo về chủ trương, kinh phí hàng năm để thực hiện dự án.

3.1.2.2. Đối với Ban quản lý lễ hội

Ban quản lý cần có phương án tổ chức quản lý tốt để quản lý các nguồn nhân lực lễ hội. Đối với nguồn nhân lực tại chỗ cần bố trí sắp xếp nhân lực phù hợp, đứng đúng vị trí trước khi phân công nhiệm vụ. Ban quản lý sẽ phải xây dựng kế hoạch, kiểm tra, đánh giá, phân loại đối tượng; phân công và giao việc tạo công bằng để các cá nhân được khẳng định và thể hiện trình độ, năng lực của mình trong công việc. Đối với nguồn nhân lực vắng lai từ nơi khác đến tham gia vào hoạt động lễ hội, ban tổ chức phải có biện pháp kiểm soát hoạt động của các đối tượng này; hạn chế để các cá nhân, tổ chức lợi dụng lễ hội hoạt động ăn xin, bán hàng rong, chèo kéo khách du lịch đến với lễ hội; phối hợp với chính quyền địa phương đảm bảo an ninh trật tự trong quá trình tổ chức hoạt động xuyên suốt những ngày diễn ra lễ hội.

Đối với nguồn tài chính được cung cấp tổ chức cho lễ hội, ban tổ chức nên thống kê rõ ràng các khoản chi trong lễ hội, tránh tình trạng lãng phí, thất thoát mà không có hiệu quả. Đối với các nguồn kinh phí quyên góp, trao tặng, phải có danh tính, số tiền đầy đủ của đối tượng trao tặng. Sau khi kết thúc lễ hội nguồn kinh phí sẽ được sử dụng như thế nào, vào mục đích gì phải công khai tất cả các khoản thu chi.

Quản lý các hoạt động dịch vụ - du lịch phục vụ trong lễ hội cần được quan tâm: Đối với cơ sở kinh doanh, các dịch vụ trông giữ các phương tiện giao thông, ban tổ chức cùng các ban ngành liên quan sẽ phải kiểm tra thường xuyên và trực tiếp quản lý trong thời gian diễn ra lễ hội. Xây dựng các phương án hướng dẫn đăng ký tham gia hoạt động cho các đối tượng tham gia kinh doanh dịch vụ. Đối với các hàng quán hoạt động trong dịp lễ hội nghiêm cấm bán hàng

giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng. Tăng cường kiểm tra, giám sát quá trình kinh doanh tại các cơ sở kinh doanh dịch vụ, không để xảy ra tình trạng hàng giả lưu hành trên thị trường. Phải có bảng báo giá niêm yết cho mỗi loại dịch vụ, tránh trường hợp nâng giá cao khi lượng khách tăng trong ngày lễ hội.

Khách sạn, nhà nghỉ trong thời gian diễn ra lễ hội thường xuyên bị cháy phòng khiến nhiều du khách không có nơi dừng chân. Ban tổ chức nên liên hệ với làng, bản xung quanh khu vực tổ chức lễ hội về các loại hình nhà ở homestay và in địa điểm treo ở lối vào lễ hội, giúp du khách có điểm dừng chân đồng thời được trải nghiệm cuộc sống với văn hóa với người dân bản địa.

Tại các điểm ngắm hoa do phải đón một lượng khách lớn đến chụp ảnh, tham quan xảy ra hiện tượng hoa bị giẫm nát mất đi vẻ đẹp tự nhiên của luống hoa, ảnh hưởng đến mùa màng của địa phương. Để khắc phục tình trạng này cần có quy định rõ ràng đối với khách du lịch khi tham quan và chụp ảnh tại các cánh đồng hoa. Về phía người dân địa phương khi gieo trồng hoa Tam giác mạch cần tạo lối đi vào cánh đồng hoa hoặc có thể trồng hoa theo hình dáng nào đó để làm mới hình ảnh mỗi năm, góp phần gây ấn tượng và tạo sự lôi cuốn, hấp dẫn với du khách. Ban tổ chức cần cử người tại các cánh đồng nhắc nhở du khách chú ý trong quá trình chụp ảnh và ngắm hoa.

Giữ vệ sinh môi trường tại lễ hội luôn là vấn đề được quan tâm trong việc phát triển du lịch bền vững của thành phố. Lễ hội diễn ra trong khoảng thời gian ngắn thu hút lượng khách du lịch lớn từ khắp nơi đổ về, do đó việc làm ảnh hưởng môi trường là không tránh khỏi, đây cũng là vấn đề cần Ban quản lý lễ hội hết sức quan tâm. Trước tiên Ban quản lý lễ hội phối hợp với cấp chính quyền bốn huyện tổ chức vệ sinh môi trường khu vực ngắm hoa, đường trong khu dân cư và dọc các tuyến đường vào địa điểm ngắm hoa; thường xuyên tuyên truyền pháp luật bảo vệ môi trường trên đài truyền thanh; vận động nhân dân và du khách thập phương về dự lễ hội nêu cao ý thức trách nhiệm để rác đúng nơi quy định, không hái hoa bẻ cành. Bên cạnh đó, Ban quản lý lễ hội bố trí thùng

rác di động, cố định đặt tại các điểm trong phạm vi lễ hội; phân công nhiệm vụ cho thành viên tổ vệ sinh môi trường thường xuyên dọn vệ sinh, thu gom rác thải và tập kết đúng nơi quy định, góp phần đảm bảo mỹ quan.

Ban tổ chức thực hiện các chỉ dẫn thông báo trông giữ phương tiện giao thông tại những địa điểm nào, giá cả niêm yết cho mỗi loại phương tiện giao thông, không cho các nhà dân mở điểm trông giữ xe tự phát.

Đề khai thác được lợi thế vùng miền, đưa các loại hình hoạt động gắn với du lịch, phục vụ mục tiêu phát triển kinh tế địa phương, điều này cần có sự nghiên cứu, tính toán hợp lý cả về không gian, thời gian và địa điểm tổ chức. Công tác tổ chức các hoạt động phải chuẩn bị chu đáo, đảm bảo hiệu quả việc quảng bá, giới thiệu hình ảnh đẹp về mảnh đất, con người, cảnh quan thiên nhiên thông qua hoạt động quảng bá tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, xúc tiến du lịch, khai thác và kinh doanh du lịch. Huy động tối đa sự tham gia của người dân, các nhà tài trợ, tổ chức, cá nhân nhằm xã hội hóa cho công tác triển khai và quảng bá du lịch, đảm bảo tiết kiệm chi phí và đạt hiệu quả cao.

3.2. Giải pháp phát triển du lịch lễ hội

3.2.1. Quy hoạch không gian tổ chức lễ hội

Công tác quy hoạch không gian lễ hội có ý nghĩa quan trọng trong việc đảm bảo tổ chức tốt các hoạt động của lễ hội. Vì vậy, cần xây dựng một quy hoạch tổng thể về không gian tổ chức lễ hội bao gồm khu vực trung tâm của lễ hội và các vùng phụ cận quanh lễ hội, khu vực tổ chức trò chơi, và các khu dịch vụ trông giữ phương tiện vận chuyển, ăn uống, bán hàng lưu niệm và các dịch vụ bổ sung khác. Trung tâm văn hóa Đồng Văn là nơi tổ chức Lễ khai mạc của lễ hội cũng cần mở rộng mặt bằng theo sự phát triển về quy mô của lễ hội, tạo điều kiện cho các hoạt động của lễ hội được diễn ra hoàn chỉnh, đảm bảo cho việc lưu giữ đầy đủ các giá trị phong tục tập quán, cũng như tạo điều kiện thuận lợi cho người dân và khách thập phương được quan sát và tham gia vào lễ hội

một cách đầy đủ. Ngoài ra, cũng cần có quy hoạch mở rộng khu vực phụ cận nhằm đáp ứng được số lượng người tham dự hội ngày càng đông. Hơn nữa để việc quy hoạch đạt hiệu quả cao, đảm bảo không gian cho lễ hội thì không thể tiến hành một cách đơn lẻ và độc lập mà phải được tiến hành đồng thời và kết hợp với các chương trình khác như chương trình phát triển cơ sở hạ tầng, quy hoạch sử dụng đất nông nghiệp, kiến trúc cảnh quan của các huyện lân cận.

Mỗi một lễ hội nên có sơ đồ cụ thể, rõ ràng để du khách tiện tham quan, tìm hiểu các khu vực và các nội dung hoạt động trong lễ hội. Việc xây dựng sơ đồ có tại đầu các trục đường vào lễ hội nên treo pano thông báo nội dung chương trình lễ hội. Tất cả nhằm tạo nên không gian lễ hội có tổ chức trật tự, phục vụ hiệu quả cho công tác quản lý, tạo điều kiện thuận lợi cho du khách thưởng thức tận hưởng các hoạt động văn hóa đặc sắc của lễ hội.

Hàng năm lễ hội được tổ chức tại 4 huyện Quảng Bạ, Yên Minh, Đông Văn, Mèo Vạc chưa từng thay đổi. Theo sự tìm hiểu của người viết không gian 4 huyện là phù hợp, không cần thiết phải mở rộng ra các huyện lân cận khác. Lý do thứ nhất đó là hoa Tam giác mạch trồng ở các khu vực lân cận này nở không đẹp, hiện tượng chết khô thường xuyên xảy ra nên khó tổ chức hoạt động lôi kéo du khách đến trong dịp lễ hội. Lý do thứ hai nhiều người dân trong bản còn chưa có kỹ năng làm du lịch, địa bàn xa đường xá đi lại khó khăn, vật chất còn thiếu thốn. Vì vậy để khắc phục tình trạng này chính quyền địa phương có thể thay bằng hình thức khác như thực hiện công tác tuyên truyền thuyết phục người dân học làm du lịch, trong thời gian tới tự tạo ra sản phẩm du lịch riêng.

3.2.2. Đào tạo nâng cao trình độ đội ngũ nhân viên phục vụ du lịch

Tỉnh Hà Giang có rất nhiều di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh và các điểm du lịch, lễ hội du lịch hấp dẫn, hàng năm thu hút lượng lớn du khách đến tham quan, trải nghiệm. Để thúc đẩy phát triển du lịch tỉnh phải có những chủ trương, chính sách cụ thể. Trong đó, việc chú trọng nâng cao chất lượng nguồn

nhân lực phục vụ cho du lịch chính là “chìa khóa” phát triển du lịch tăng tốc nhưng bền vững.

Tỉnh cần lên kế hoạch đào tạo nguồn nhân lực cho du lịch của tỉnh, về phía các huyện cần đề cử lao động trong ngành du lịch đi học các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ, như: Bồi dưỡng nghiệp vụ hướng dẫn viên du lịch, quản lý khách sạn, nhà hàng, lễ tân, phục vụ... Với lượng nhà nghỉ, khách sạn, nhà hàng ngày càng phát triển, việc chú trọng tới đào tạo đội ngũ phục vụ, lễ tân tham gia các lớp tập huấn bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng mềm, cách ứng xử khi giao tiếp với khách đảm bảo có thái độ chuyên nghiệp, đúng mực, và tạo ấn tượng đối với du khách đến ăn, nghỉ là rất cần thiết. Đặc biệt chú trọng tới việc đào tạo đội ngũ có trình độ ngoại ngữ để giao tiếp với khách nước ngoài giúp họ hiểu hơn về nét đẹp Hà Giang.

Bên cạnh đó để có sản phẩm du lịch chất lượng cho du khách cần đòi hỏi nhân viên du lịch phải hiểu được động cơ, sở thích, nắm bắt được tâm lý du khách theo lứa tuổi, vùng miền, quốc gia khác nhau một cách tinh tế nhất. Vì vậy mà phải có giải pháp đào tạo nhân viên du lịch chuyên nghiệp, đặc biệt là đội ngũ hướng dẫn viên là nhân tố quan trọng trong quá trình nâng cao chất lượng du lịch. Chính quyền các huyện cần phải cử người tới các trung tâm bồi dưỡng học tập và có chính sách ưu đãi cho những người được cử đi học.

Với đặc thù phát triển du lịch có lượng du khách thập phương lớn, do đó, đội ngũ hướng dẫn viên, thuyết minh viên tại các điểm là lực lượng chính. Họ đóng vai trò hết sức quan trọng trong việc tạo hứng khởi cho du khách trong chuyến tham quan và là cầu nối khách du lịch với điểm du lịch. Vì vậy, trình độ, kiến thức, kỹ năng của hướng dẫn viên quyết định một phần thành công trong toàn bộ chuyến thăm. Các hướng dẫn viên chính đều phải có trình độ chuyên môn cao đẳng trở lên và có kinh nghiệm thực tế, kỹ năng tốt. Với điều kiện hiện nay, đội ngũ hướng dẫn viên còn quá ít để phục vụ lượng khách lớn đổ về Hà Giang, thiết nghĩ cần có những chính sách ưu tiên, tạo điều kiện cho con em là người

địa phương đi học tập và về phục vụ tại quê hương để có sự gắn bó hơn trong công việc du lịch.

3.2.3. Đa dạng hóa sản phẩm du lịch lễ hội

Đa dạng hóa sản phẩm du lịch không thể tách rời quá trình nâng cao chất lượng sản phẩm, chiến lược đa dạng hóa cũng cần được quan tâm, chú trọng. Đa dạng hóa và nâng cao chất lượng các sản phẩm du lịch là một chiến lược phát triển phù hợp với nhu cầu của thị trường du lịch trong nước và quốc tế. Do đó, Hà Giang cần phải đa dạng hóa sản phẩm du lịch, không chỉ tổ chức tour du lịch lễ hội đến các điểm trong 4 huyện được quy hoạch mà còn phải kết hợp thêm với những thế mạnh du lịch làng nghề, thưởng thức những điệu hát, tiếng đàn, phong tục tập quán, ẩm thực... Kết hợp với lễ hội mở các cuộc triển lãm, gian hàng bán đồ lưu niệm, những sản phẩm độc đáo, đặc sản của địa phương, góp phần làm đa dạng hóa các sản phẩm, tour tuyến. Tạo lập nhiều khu văn hóa ẩm thực dân tộc và đặc sản của Hà Giang đặc biệt khuyến khích mở vào đêm khuya. Cần nghiên cứu để khai thác những món đặc sản độc đáo, nổi tiếng của huyện diễn ra lễ hội cũng như những vùng lân cận để tạo ra các mặt hàng sản phẩm phong phú, đa dạng, nhiều chủng loại, chất lượng cao, có giá trị tạo sức thu hút và làm hài lòng du khách tham gia.

Ngoài ra, Ban tổ chức lễ hội có thể tổ chức những chương trình biểu diễn nghệ thuật bao gồm điệu hát cọi, hát then, chơi đàn tính, do chính cộng đồng dân cư địa phương biểu diễn. Đây cũng là một sản phẩm văn hóa phi vật thể mang bản sắc riêng có của các dân tộc Hà Giang, hoặc cũng có thể tổ chức các trò chơi tạo điều kiện cho du khách khi dự hội có thể tự mình tham gia vào các trò chơi, góp phần làm phong phú thêm chương trình lễ hội, tạo sức lôi cuốn đối với khách du lịch. Tuy nhiên việc chọn lựa đưa thêm vào lễ hội những nội dung này cũng cần được nghiên cứu chu đáo, để hài hòa, tương thích với nhau và với nội dung lễ hội.

Bên cạnh việc đầu tư phát triển các loại hình sản phẩm du lịch cần tăng cường công tác quảng bá, mở rộng thị trường, nối các tour tuyến điểm thu hút các thành phần khách đến Lễ hội hoa Tam giác mạch - Hà Giang.

Mặt khác, lễ hội hoa cần phải có sự kết hợp với các loại hình du lịch khác như: du lịch ẩm thực, mua sắm, du lịch thăm quan các di tích lịch sử văn hóa, du lịch sinh thái... Đối với tour du lịch, ngoài các tour truyền thống cần phát triển thêm những tour du lịch mới theo một số hướng sau: tour tham quan, khám phá hang động Tham Luông, kết hợp tham gia lễ hội hoa tại trung tâm 4 huyện; Nối tour lịch sử tìm hiểu kiến trúc dinh thự họ Vương có tuổi đời 100 năm kết hợp nghiên cứu văn hóa tộc người ở thung lũng Sà Phìn; Tour du lịch homestay, làng văn hóa du lịch cộng đồng tại các bản làng dân tộc ít người, thưởng thức đặc sản và tham gia trải nghiệm các loại hình văn hóa khác nhau giữa các tộc người phù hợp với du khách nước ngoài, các bạn sinh viên; Tour du lịch mua sắm ở chợ Lùì hay cửa khẩu Săm Pun phù hợp với các chị các mẹ vừa tham qua vừa mua quà cho gia đình; Du lịch phượt qua đèo Mã Pí Lèng, núi Cẩm Sơn rất phù hợp đối với các bạn trẻ muốn có trải nghiệm của bản thân.

3.2.4. Kết nối lễ hội với các tuyến điểm du lịch trên địa bàn tỉnh Hà Giang

Hà Giang là tỉnh có tiềm năng về du lịch. Hiện tại, Hà Giang xác định đưa du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn. Tỉnh đã thực hiện quy hoạch hạ tầng, nâng cao năng lực cạnh tranh du lịch. Cùng với chính sách phát triển du lịch, tỉnh nên kết hợp giữa du lịch lễ hội với các địa điểm du lịch khác trên địa bàn tỉnh để hình thành những tour du lịch hấp dẫn du khách.

Dưới đây là một số tour du lịch có thể kết hợp để khai thác cùng Lễ hội hoa Tam giác mạch.

Tour 1: Tour du lịch Hà Giang 4 ngày 3 đêm - Lễ hội hoa Tam giác mạch, giá 3.700.000đ

Ngày 1: Hà Nội - Đền Mẫu Tuyên Quang - Hà Giang

Sáng: Xe đón quý khách tại điểm hẹn, trung tâm thành phố Hà Nội khởi hành đi Hà Giang. Trên đường đi quý khách được dừng chân nghỉ ngơi - ăn sáng khoảng 20 phút sau đó tiếp tục cuộc hành trình.

Trưa: 11h00: đoàn đến Tuyên Quang đi tham quan đền Cám và đền Mẫu Thượng - hai ngôi đền rất linh thiêng tại Tuyên Quang. Đoàn dừng chân ăn trưa - nghỉ ngơi tại Tuyên Quang, thưởng thức các món ăn đặc sản của vùng.

Sau thời gian nghỉ trưa, quý khách tiếp tục hành trình đến Hà Giang.

Tối: Quý khách đến thị trấn Hà Giang, nhận phòng khách sạn, nghỉ ngơi. Dùng bữa tối tại nhà hàng. Buổi tối vui chơi tự do tại thị trấn Hà Giang, Nghỉ đêm tại khách sạn.

Ngày 2: Hà Giang - Quản Bạ - Đồng Văn

Sáng: Quý khách dậy sớm, tận hưởng không khí trong lành của vùng cao. Sau đó dùng bữa sáng tại khách sạn.

Đoàn khởi hành đi Đồng Văn theo quốc lộ 4c. Trên đường quý khách dừng lại chụp ảnh tại dốc Bắc Sum, ghé tham quan chợ Quyết Tiến.

Khởi hành đi tham quan Công trời Quản Bạ - nơi tiếp giáp giữa trời và đất, tại đây du khách có thể ngắm bình minh thơ mộng của vùng miền sơn cước, tận hưởng bầu không khí mát mẻ.

Tại đây, quý khách được chứng kiến phong cảnh hùng vĩ với những con sông, suối và núi đồi xen lẫn bản làng.

Trưa: Tiếp tục khởi hành đi Yên Minh ăn trưa tại nhà hàng.

Khởi hành đi thăm Phố Cáo- nơi còn lưu giữ bản sắc dân tộc Mông của Hà Giang cả trong kiến trúc nhà ở và phong tục tập quán sinh hoạt truyền thống (Yên Minh - Phố Cáo: 14km), tiếp tục đi Sủng Là thăm nhà cổ H'Mông trước đây dùng để quay phim "Chuyện của Pao".

Chiều: Xe đưa quý khách đến nơi diễn ra các hoạt động chính của Lễ hội hoa Tam giác mạch Hà Giang. Du khách tham gia các chương trình trải nghiệm mới, hoạt động mua sắm, thăm quan tại các gian hàng trong khuôn khổ lễ hội.

Tối: Đoàn về đến khách sạn Đồng Văn, nhận phòng Khách sạn, nghỉ ngơi, ăn tối. Tối đoàn tự do thăm quan phố cổ Đồng Văn.

Ngày 3: Đồng Văn - Mèo Vạc - Hà Giang

Sáng: Quý khách ăn sáng tại khách sạn.

Đoàn tự do tham quan chợ Đồng Văn (vào chủ nhật hàng tuần) hoặc tham quan Phố Cổ Đồng Văn và tự do thưởng thức café tại quán Café Phố Cổ. Trả phòng khách sạn.

Tiếp tục lên đường đi Mèo Vạc, trên đường Quý khách sẽ thăm công trời Mã Pì Lèng. Khi qua đèo Mã Pì Lèng du khách có thể dừng chân nghỉ ngơi, chụp ảnh nơi bị chia cắt về địa hình sâu nhất của Việt Nam - Nơi có dòng sông Nho Quế thơ mộng chảy qua 2 vách núi dựng đứng, núi non trùng trùng điệp điệp, tạo nên một bức tranh khung cảnh thật hùng vĩ, tráng lệ.

Từ Mã Pì Lèng, đi khoảng 8km nữa thì đến thị trấn Mèo Vạc.

Tại đây đoàn có cơ hội thăm quan chợ Phiên Mèo Vạc (đây là phiên chợ đông và tập trung nhiều dân tộc nhất Cao nguyên đá mang đậm nét văn hóa, màu sắc trang phục của đồng bào các dân tộc vùng cao).

Trưa: Quý khách ăn trưa tại nhà hàng ở Mèo Vạc.

Sau đó tiếp tục khởi hành về khách sạn ở thị trấn Hà Giang.

Tối: Quý khách nhận phòng khách sạn, nghỉ ngơi, ăn tối. Buổi tối tự do tham quan, nghỉ đêm tại khách sạn ở Hà Giang.

Ngày 4: Hà Giang - Tuyên Quang - Hà Nội

Sáng: Đoàn làm thủ tục trả phòng khách sạn, Ăn sáng tại nhà hàng.

Đoàn về Tuyên Quang. Quý khách tham quan di tích Tân Trào với Lán Nà Lừa, Cây Đa Tân Trào, Đình Hồng Thái...

Trưa: Quý khách Ăn trưa tại nhà hàng ở Tân Trào.

Chiều lên xe đoàn khởi hành về Hà Nội.

17h30: Đoàn về đến Hà Nội, kết thúc chuyến du lịch.

Tour 2: Tour Du Lịch Hà Giang - Lễ hội hoa Tam giác mạch 3 ngày 2 đêm, giá 2.700.000đ

Ngày 1: Hà Nội - Hà Giang - Quản Bạ - Yên Minh

05h30: Xe và hướng dẫn viên đón quý khách tại điểm hẹn trong thành phố khởi hành đi Tuyên Quang (138 km), trên đường đoàn dừng chân nghỉ ngơi ăn sáng (chi phí tự túc), sau đó tiếp tục hành trình đi Hà Giang.

12h30: Đoàn ăn trưa tại nhà hàng ở thành phố Hà Giang

Sau bữa trưa, đoàn tiếp tục hành trình đi Yên Minh, trên đường đi, Quý khách có thể tham quan Cổng Trời Quản Bạ và Núi Đồi Cô Tiên - “tác phẩm nghệ thuật” tuyệt vời của tạo hoá ban tặng cho vùng đất này.

Đến thị trấn Yên Minh, quý khách nhận phòng nghỉ ngơi tại khách sạn.

Quý khách tự do dạo chơi thư giãn tại thị trấn Yên Minh về đêm, và thưởng thức các món đặc sản núi rừng Đông Bắc: thắng cố (thịt bò hầm), mèn mèn (bánh bột ngô), cháo Ấu Tẩu...

Nghỉ đêm tại khách sạn.

Ngày 2: Yên Minh - Đồng Văn - Lễ hội hoa Tam giác mạch

Sáng: Quý khách ăn sáng và làm thủ tục trả phòng. Sau đó xe đưa quý khách khởi hành đi Cao nguyên đá Đồng Văn. Trên đường đi, Đoàn dừng chân tại thung lũng Sủng Là - được nhiều người biết và tìm đến qua bộ phim “Chuyện của Pao”

Sau đó đoàn tiếp tục khởi hành đi thăm Dinh Thụ Hộ Vương - nơi ở của vua Mèo Vương Chí Sinh nổi tiếng về phong cảnh thiên nhiên, trái ngon, dược liệu quý...

Trưa: Quý khách dừng chân nghỉ ngơi và ăn trưa tại nhà hàng.

Chiều: Xe đưa Quý khách tới Đồng Văn - nơi diễn ra các hoạt động chính của Lễ hội hoa Tam giác mạch Hà Giang. Quý khách chiêm ngưỡng cảnh đẹp của những cánh đồng hoa tam giác mạch trải dài bên đường và hai bên sườn núi, đắm mình và chụp ảnh lưu niệm tại lễ hội. Quý khách cũng có thể tham gia vào các hoạt động thú vị trong khuôn khổ của lễ hội.

Tối: Quý khách trở về khách sạn, nhận phòng, nghỉ ngơi và dùng bữa tối. Sau bữa tối, quý khách tự do khám phá phố cổ Đồng Văn về đêm. Nếu đi đúng dịp khai mạc Lễ hội hoa Tam giác mạch Hà Giang, quý khách còn có thể tham gia vào chương trình biểu diễn nghệ thuật đặc sắc.

Nghỉ đêm tại khách sạn.

Ngày 3: Đồng Văn - Hà Giang - Hà Nội

Sau bữa sáng, xe đưa quý khách tới thăm quan Cột Cờ Lũng Cú - điểm Cực Bắc của Tổ quốc - được coi là “nóc nhà của Việt Nam”

09h30: Chia tay Lũng Cú, Quý khách lên xe chinh phục một trong “Tứ Đại Đỉnh Đèo” nổi tiếng nhất của Việt Nam - Đèo Mã Pí Lèng, đoàn dừng chân chụp ảnh bên điểm dừng chân của đèo Mã Pí Lèng.

Tiếp tục hành trình, trên đường đoàn dừng chân ăn trưa tại địa phương và thưởng thức đặc sản Gà đồi, cá sông, lợn bản...

Sau đó quý khách lên xe về Hà Nội.

Tối: Xe đưa quý khách về đến Hà Nội, kết thúc chương trình.

Tour 3: Tour du lịch Hà Giang - Lễ hội hoa Tam giác mạch 3 ngày 2 đêm, giá 2.400.000đ

Ngày 01: Hà Nội - Đồng Văn

5h30: Xe ô tô đón quý khách tại điểm hẹn khởi hành đi Đồng Văn, quý khách dừng chân nghỉ ngơi, ăn sáng tự túc tại Vĩnh Phúc. Quý khách ăn trưa tại nhà hàng ở Hà Giang.

Chiều đoàn tiếp tục khởi hành đi Đồng Văn và trải nghiệm, khám phá nét đẹp của những thửa ruộng bậc thang trên những triền núi của đồng bào dân tộc vùng cao. Chiều tối đến Đồng Văn, quý khách nhận phòng khách sạn, ăn tối. Sau bữa tối quý khách tham gia chương trình khai mạc Lễ hội hoa Tam giác mạch với nhiều tiết mục văn nghệ đặc sắc, lối cuốn, hấp dẫn du khách. Quý khách nghỉ đêm tại khách sạn.

Ngày 02: Đồng Văn - Yên Minh

Sau bữa sáng, quý khách đi tham quan cột cờ Lũng Cú, một cột cờ thiêng liêng nằm giữa biên giới Việt - Trung. Quý khách cùng tham quan và nghe giới thiệu về cột cờ Lũng Cú, Quý khách tham quan Dinh Nhà Vương.. Ăn trưa, chiều đoàn khởi hành về Yên Minh, nhận phòng khách sạn. Quý khách ăn tối và nghỉ đêm tại Yên Minh.

Ngày 03: Yên Minh - Hà Nội (Ăn sáng, trưa)

Sau bữa sáng, quý khách trả phòng, lên xe khởi hành về Hà Nội. Đoàn dừng chân ăn trưa tại nhà hàng trên đường. Chiều tối đoàn về đến Hà Nội, kết thúc chuyến tour tham gia Lễ hội hoa Tam giác mạch Hà Giang.

Trên đây là một số tour, tuyến du lịch có thể sử dụng để phục vụ du khách vừa có nhu cầu tham quan Hà Giang vừa muốn trải nghiệm không khí của Lễ hội hoa Tam giác mạch. Sự kết hợp của lễ hội với các loại hình du lịch khác tạo ra những sản phẩm, những tour du lịch độc đáo và hấp dẫn, thu hút ngày càng nhiều khách du lịch trong và ngoài nước. Tuy nhiên khi xây dựng một tour còn phụ thuộc vào nhiều yếu tố, vì vậy nếu được quan tâm và đầu tư thì sẽ xây dựng được tour nội dung phong phú, đạt kết quả tốt, góp phần phát triển du lịch lễ hội

trên địa bàn Hà Giang. Chẳng hạn như khi xây dựng tour cần tăng cường liên kết khai thác lễ hội kết hợp các loại hình du lịch khác với tiềm năng tài nguyên sẵn có, nâng cao chất lượng và đa dạng hóa sản phẩm du lịch, thường xuyên và tăng cường khai thác những điểm đến mới và tạo ra những hoạt động trải nghiệm phong phú cho du khách, làm sao để có thể tạo ra những thương hiệu sản phẩm du lịch đặc trưng của Hà Giang.

3.3. Tiểu kết chương 3

Trong chương ba đã trình bày các vấn đề như giải pháp khai thác lễ hội hiện nay ở Hà Giang, đề xuất để việc khai thác các lễ hội ở Hà Giang phát triển một cách bền vững trong hoạt động du lịch. Những giải pháp trên có thể phát huy tính tích cực nhất, hiệu quả nhất nếu được áp dụng đồng bộ và phối hợp nhịp nhàng. Để làm được điều này cần có sự kết hợp chặt chẽ và thống nhất giữa các ban ngành đoàn thể, các cấp chính quyền từ trung ương đến địa phương.

Để đảm bảo lễ hội tổ chức thực sự có ý nghĩa, vui tươi và lành mạnh, các cấp các ngành chức năng cần tăng cường công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện quy chế tổ chức lễ hội do Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ban hành. Như vậy, lễ hội phải thể hiện được tinh hoa, ý nghĩa, bản sắc, loại bỏ các thủ tục phiền hà, cần có thêm nhiều trò chơi giải trí lành mạnh, các hoạt động văn hóa, thể thao mang tính giáo dục, thẩm mỹ cao. Cuối cùng, Ban tổ chức lễ hội cần thành lập Ban quản lý trọng điểm, xây dựng được các phương án bảo vệ, đảm bảo an ninh trật tự và giữ gìn vệ sinh môi trường, cảnh quan trong suốt thời gian diễn ra lễ hội.

KẾT LUẬN

Trên thế giới, lễ hội hoa đã được tổ chức khá nhiều, mỗi nơi lại có những nét riêng mang đậm dấu ấn của vùng văn hóa đó. Lợi ích mà lễ hội hoa mang lại là không nhỏ cho ngành du lịch, bởi lễ hội đã góp phần thể hiện các nét đặc trưng độc đáo thông qua cách tổ chức cũng như những nét văn hóa được thể hiện trong các chương trình lễ hội nhằm quảng bá đến khách du lịch về văn hóa bản địa góp phần thu hút một lượng lớn khách du lịch đến với địa điểm du lịch đó; đồng thời làm tăng thêm thu nhập lớn cho ngành du lịch. Hàng năm có hàng triệu du khách đổ về các lễ hội hoa lớn trên thế giới như: Nhật Bản, Hà Lan, Bulgaria để cùng hòa mình vào không khí sôi động, tràn ngập màu sắc của hoa.

Lễ hội hoa ở Hà Giang tuy mới tổ chức 3 năm song đã gặt hái được những thành công nhất định tạo ra sự khác biệt với các lễ hội hoa khác, tạo sự háo hức của người dân từ khắp nơi đổ về. Nhưng đối với du khách quốc tế, để Lễ hội hoa Tam giác mạch thực sự hấp dẫn, mang dấu ấn Hà Giang và thu hút họ đến với Hà Giang nhiều hơn thì cần có sự khai thác tốt hơn nữa tại các điểm du lịch tạo ra nhiều loại hình du lịch, bổ sung và đáp ứng nhu cầu vui chơi giải trí của du khách, tạo ra những sản phẩm đặc trưng có sự khác biệt để kích thích, tăng nhu cầu cho du khách. Thông qua việc đánh giá Lễ hội hoa Tam giác mạch sau 3 lần tổ chức khóa luận đã chỉ ra được những bất cập và trước mắt cố gắng đề xuất một số giải pháp có tính khả thi nhất định. Hy vọng rằng trong tương lai gần, Lễ hội hoa Tam giác mạch sẽ thực sự trở thành thương hiệu độc đáo của du lịch Hà Giang.

DANH MỤC TÀI LIỆU THANH KHẢO

1. ThS. Phạm Thị Hoàng Điệp, tập bài giảng *Phong tục tập quán lễ hội*
2. Dương Văn Sáu. 2004. *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển Du lịch*.
Trường Đại học Văn hóa Hà Nội
3. Nguyễn Minh Tuệ, *Địa lý du lịch*, NXB Thành Phố Hồ Chí Minh (1999)
4. <http://lehoi.info/quoc-te/le-hoi-hoa-floriade-o-ha-lan-s8>
5. <http://taybacsensetravel.com/le-hoi-hoa-ban-cua-nguoi-thai-o-tay-bac-n.html>
6. <http://vanban.chinhphu.vn/portal/page/portal/chinhphu/hethongvanban>
7. https://vi.wikipedia.org/wiki/Hoa_anh_%C4%91%C3%A0o
8. <https://conganquangninh.gov.vn/tin-tuc/tin-trong-tinh/dac-sac-le-hoi-hoa-anh-dao-mai-vang-yen-tu-2864.html>
9. <https://timve.vn/kham-pha-le-hoi-ngam-hoa-Tulip-lon-nhat-o-canada.html>
10. https://vi.wikipedia.org/wiki/Festival_Hoa_%C4%90%C3%A0_L%E1%BA%A1t
11. https://vi.wikipedia.org/wiki/L%E1%BB%85_h%E1%BB%99i_hoa
12. https://vi.wikipedia.org/wiki/L%E1%BB%85_h%E1%BB%99i_hoa_anh_%C4%91%C3%A0o
13. <https://vnexpress.net/tin-tuc/the-gioi/nguoi-viet-5-chau/le-hoi-hoa-hong-tai-bulgaria-2197929.html>
14. <http://duhoc.japan.net.vn/le-hoi-hoa-anh-dao-tuyet-dep-o-nhat-ban-388.htm>
15. <https://www.dalattrip.com/dulich/festival-hoa-da-lat/>
16. <http://www.hagiang.gov.vn/province/pages/information.aspx?ItemID=25>
17. https://vi.wikipedia.org/wiki/H%C3%A0_Giang#D%C3%A2n_s%E1%B%91
18. <http://svhttdl.hagiang.gov.vn/>
19. <http://baohagiang.vn/>

20. <http://discoverhagiang.com/>
21. <http://hagiangtv.vn/>
22. <http://vietbao.vn/Kham-pha-Viet-Nam/Ban-sac-van-hoa-cac-dan-toc-Ha-Giang/327434494/148/>
23. <http://www.phontooc.com/2017/08/le-hoi-hoa-tam-giac-mach-lan-iii-nam.html>
24. <http://jac.vn/tin-tuc/van-hoa/tin-moi-nhat-ve-le-hoi-hoa-tam-giac-mach-ha-giang-2015.html>
25. <http://dulichhoanmy.com/blog/bulgaria-thung-lung-hoa-hong>
26. <https://dulichdalat.pro/dia-diem-du-lich/le-hoi-festival-hoa-dalat.html>
27. https://vi.wikipedia.org/wiki/L%E1%BB%85_h%E1%BB%99i_hoa_ban

PHỤ LỤC
MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ LỄ HỘI HOA TAM GIÁC MẠCH

Chương trình khai mạc

Festival Khèn Mông

Triển lãm ảnh

Lễ hội đường phố

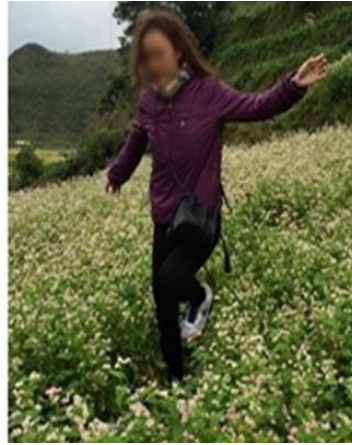
Hoạt động bay dù trên thềm hoa Tam giác mạch

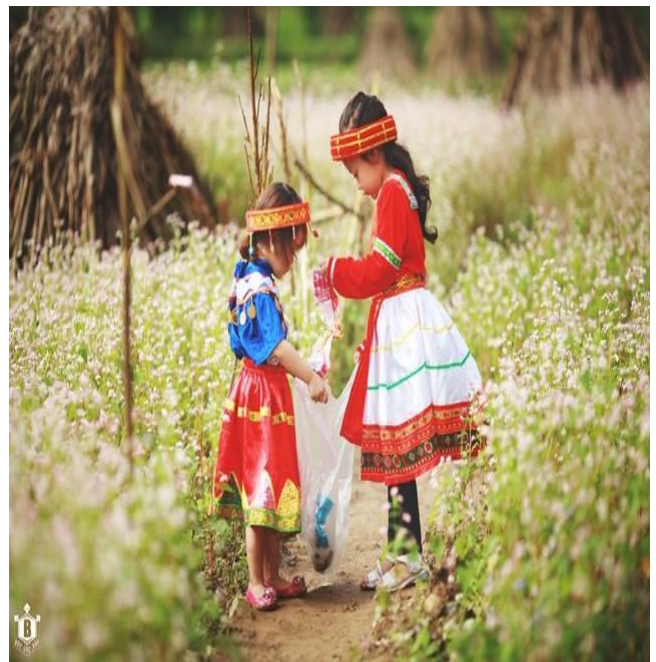
Hòa nhạc dưới chân Cột Cờ Lũng Cú

Cánh đồng hoa Tam giác mạch

Hoa Tam giác mạch bị khách du lịch giẫm nát

Xả rác tại cánh đồng hoa